

บทที่ 3

อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง

3.1 การผลิตแป้งหลังของโลก

ผลผลิตมันสำปะหลังของโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจาก 133.24 ล้านตัน ในปี 2527 เป็น 225.97 ล้านตัน ในปี 2549 (ตารางที่ 3.1) โดยแหล่งผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของโลกอยู่ในทวีปแอฟริกา เอเชีย และกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ซึ่งทวีปแอฟริกาเป็นแหล่งผลิตอันดับ 1 ของโลก รองลงมาได้แก่ อเมริกาใต้ เอเชีย โดยมีประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ไนจีเรีย บราซิล ไทย อินโดนีเซีย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ซึ่งมีปริมาณการผลิตมันสำปะหลังรวมกันมากกว่าร้อยละ 54 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดของโลก โดยในช่วงปี 2527-2533 ประเทศบราซิลถือได้ว่าเป็นประเทศผู้ปลูกมันสำปะหลังมากที่สุดในโลก จนกระทั่งปี 2534 เป็นต้นมาประเทศไนจีเรียเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด โดยในปี 2538 มีปริมาณการผลิตมันสำปะหลัง 31.40 ล้านตัน และมีแนวโน้มการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นเป็น 45.72 ล้านตัน ในปี 2549 ขณะที่ประเทศบราซิลกลายเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังอันดับรองลงมา โดยในปี 2538 มีปริมาณการผลิต 25.42 ล้านตัน และปริมาณการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็น 26.71 ล้านตันในปี 2549 อันดับที่สามคือประเทศไทย โดยในปี 2527 เป็นต้นมา ปริมาณการผลิตมันสำปะหลังของไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและหลังจากปี 2538 มีปริมาณการผลิตหัวมันสำปะหลังมีแนวโน้มลดลงและเพิ่มขึ้นในบางปี โดยในปี 2538 ปริมาณการผลิต 16.22 ล้านตัน และเพิ่มสูงขึ้นเป็น 22.58 ล้านตัน ในปี 2549 นอกจากนี้ยังมีประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังรายใหญ่อันดับรองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย คองโก กานา เป็นต้น (ตารางที่ 3.1)

สำหรับประเทศไทยถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังรายใหญ่ของโลก แต่ประเทศไทยก็ถือได้ว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุด โดยถือส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 80 ของการส่งออกผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลังทั้งหมดของโลกและมีมูลค่าการส่งออกกว่า 30.80 หมื่นล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548) ทั้งนี้ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลังจากทวีปเอเชียมีปริมาณมากกว่าการส่งออกของประเทศในแถบแอฟริกาและอเมริกาใต้เนื่องจากทวีปทั้งสองทวีปนี้นิยมบริโภคมันสำปะหลังเป็นอาหารหลักในประเทศ จึงไม่มีสินค้าเพื่อการส่งออกเหมือนในทวีปเอเชียโดยเฉพาะ ประเทศไทย อินโดนีเซีย และเวียดนาม (สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ, 2544)

ตารางที่ 3.1 ปริมาณการผลิตมันสำปะหลังของโลกปี 2527-2549

(หน่วย: ล้านตัน)

	รวมทั้งโลก	ไนจีเรีย	บราซิล	ไทย	อินโดนีเซีย	คองโก	กานา	อินเดีย	เวียดนาม	อื่นๆ
2527	133.24	11.8	21.47	19.99	14.17	15.04	2.2	5.89	3.04	39.66
2528	135.85	12.09	23.12	19.26	14.06	15.7	2.3	5.66	2.94	40.72
2529	134.23	12.39	25.56	15.25	13.31	16.3	2.88	4.88	2.88	40.77
2530	138.13	13.88	23.5	19.55	14.36	16.82	2.73	4.81	2.74	39.75
2531	144.97	15.44	21.61	22.31	15.47	17.4	3.3	5.42	2.84	41.18
2532	152.89	17.4	23.62	24.26	17.12	18.00	3.32	4.83	2.59	41.75
2533	152.34	19.04	24.32	20.7	15.83	18.72	2.72	4.96	2.28	43.77
2534	160.75	26.00	24.54	19.71	15.95	19.37	5.7	5.42	2.45	41.62
2535	162.27	29.18	21.92	20.36	16.52	19.78	5.66	5.83	2.57	40.45
2536	163.5	30.13	21.86	20.2	17.29	18.89	5.97	5.41	2.45	41.30
2537	164.97	31.01	24.46	19.09	15.73	19.1	6.03	6.03	2.36	41.17
2538	162.18	31.4	25.42	16.22	15.44	16.87	6.61	5.86	2.21	42.14
2539	158.77	31.42	17.74	17.39	17.00	16.89	7.11	5.44	2.07	43.71
2540	161.75	32.05	19.9	18.08	15.13	16.4	7.00	5.66	2.40	45.12
2541	164.34	32.7	19.5	15.59	14.7	17.06	7.17	6.68	1.77	49.17
2542	171.37	32.7	20.86	16.51	16.44	16.5	7.85	5.83	1.80	52.89
2543	178.47	32.01	23.34	19.06	16.09	15.96	8.11	6.01	1.99	55.90
2544	185.22	32.07	22.58	18.4	17.05	15.44	8.97	7.12	3.51	60.09
2545	187.08	34.12	23.07	16.87	16.91	14.93	9.73	6.83	4.44	60.17
2546	192.89	36.3	21.96	19.72	18.52	14.94	10.24	5.43	5.31	60.46
2547	205.62	38.85	23.93	21.44	19.42	14.95	9.74	5.95	5.82	65.52
2548	211.26	41.57	25.87	16.94	19.32	14.97	9.57	5.85	6.65	70.52
ที่มา : FAO, 2551		45.72	26.71	22.58	19.93	14.97	9.64	7.62	7.71	71.09

3.2 การผลิตมันสำปะหลังของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการขยายการเพาะปลูกมันสำปะหลังอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสามารถปลูกได้ง่ายและราคาในการขายค่อนข้างสูงกว่าพืชชนิดอื่น จากสถิติของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี 2532 เนื้อที่เพาะปลูกของไทยเพิ่มขึ้นสูงสุด 10,136 ล้านไร่ และนับจากปี 2532 เป็นต้นมาประเทศไทยได้ลดพื้นที่การผลิตลงเหลือเพียง 6,694 ล้านไร่ ในปี 2541 ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วมของสหภาพยุโรปประกอบกับประเทศไทยเองมีโครงการปรับปรุงโครงสร้างการผลิตในเขตพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรปี 2537-2538 ที่ต้องการลดพื้นที่การผลิตมันสำปะหลังลง แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากราคาขายของมันสำปะหลังที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้นโยบายในการลดพื้นที่เพาะปลูกลงไม่ประสบความสำเร็จในภาพรวม ซึ่งในปี 2543 มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นถึง 7,406 ล้านไร่ แต่หลังจากปี

2543 เป็นต้นมาประเทศไทยสามารถลดพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยในปี 2549 สามารถลดพื้นที่เพาะปลูกลงได้ถึงร้อยละ 6 ของพื้นที่ปลูกปี 2543 (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.2 พื้นที่เพาะปลูกผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของมันสำปะหลังผลิตปี 2527-2549

	เนื้อที่เพาะปลูก ^{1/} (พันไร่)	ผลผลิต ^{2/} (ล้านตัน)	ผลผลิต/ไร่ ตัน
2527	8,780	19,985	2.40
2528	9,230	19,263	2.24
2529	7,748	15,255	2.03
2530	8,820	19,554	2.28
2531	9,879	22,307	2.31
2532	10,136	24,264	2.44
2533	9,562	20,701	2.23
2534	9,323	19,705	2.20
2535	9,323	20,356	2.25
2536	9,100	20,203	2.25
2537	8,817	19,091	2.21
2538	8,093	16,217	2.40
2539	7,885	17,388	2.27
2540	7,907	18,084	2.35
2541	6,694	15,591	2.39
2542	7,200	16,507	2.48
2543	7,406	19,064	2.70
2544	6,918	18,396	2.81
2545	6,224	16,868	2.73
2546	6,435	19,718	3.09
2547	6,757	21,440	3.24
2548	6,524	16,938	2.75
2549	6,933	22,584	3.37

ที่มา: ^{1/}สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2551

^{2/}FAO, 2551

แม้ว่าประเทศไทยจะลดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังลงอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ได้มีการพัฒนาในด้านผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น โดยมีแนวโน้มในการเพิ่มผลผลิตเป็นรูปธรรมนับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมาจากผลผลิต 2.42 ตันต่อไร่ เป็น 3.37 ตันต่อไร่ ในปี 2549 (ตารางที่ 3.1) สาเหตุที่สำคัญ

ที่ทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการที่รัฐบาลมีกระจายพันธุ์มันสำปะหลังที่ดีให้ผลผลิตต่อไร่สูงแจกจ่ายให้กับเกษตรกร ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ในการปลูกและการดูแลรักษาที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกส่งผลให้ผลผลิตโดยรวมของไทยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียง

3.3 การค้าแป้งมันสำปะหลังของโลก

แป้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสกัดได้จากพืชชนิดต่างๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด ข้าวสาลี มันฝรั่ง ข้าวโพด และมันสำปะหลัง เป็นต้น ทั้งนี้แป้งแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติทางกายภาพแตกต่างกันไป แต่สามารถใช้ร่วมกันหรือสามารถใช้ทดแทนกันได้ เพื่อใช้ในการบริโภค และในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ จากสถิติขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ในปี 2549 มีปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลกสูงถึง 2,033.79 พันตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2527 ซึ่งมีปริมาณการนำเข้าเพียง 397.01 พันตันหรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12 ของการส่งออกทั่วโลก ถึงแม้จะมีแป้งชนิดอื่นที่สามารถใช้แทนแป้งมันสำปะหลังได้ก็ตาม ทั้งนี้ตลาดแป้งมันสำปะหลังของโลกมีการกระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก แต่การนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจะมีประเทศนำเข้ารายใหญ่เพียงไม่กี่ประเทศโดยประเทศที่มีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังมากที่สุดของโลกคือ ประเทศไต้หวันซึ่งมีปริมาณการนำเข้าในปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 20 ของการนำเข้าทั้งหมดของโลก รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย จีน และญี่ปุ่น มีปริมาณการนำเข้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18, 16 และร้อยละ 8 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3) ซึ่งการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในตลาดเข้าประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศเป็น เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมสารให้ความหวาน อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมผงชูรส เป็นต้น ส่วนประเทศที่เหลือจะเป็นประเทศผู้นำเข้ารายเล็กๆ ที่มีปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังที่ไม่มากนัก และตลาดเอเชียถือได้ว่าเป็นตลาดนำเข้าแป้งมันสำปะหลังที่สำคัญของโลก

สำหรับอัตราการขยายตัวของการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลก พบว่ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 10 จากความต้องการใช้แป้งเพื่อเป็นส่านประกอบในอุตสาหกรรมต่างๆ ของตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้น สำหรับอัตราการขยายตัวของการนำเข้าโดยเฉลี่ยต่อปีเป็นรายประเทศนั้น อาจไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนนัก เนื่องจากในบางปีอาจจะมีปริมาณการนำเข้ามาก แต่ปริมาณการนำเข้าอาจมีเพียงเล็กน้อยในปีถัดไป ซึ่งจะทำให้อัตราการขยายตัวของการนำเข้าโดยเฉลี่ยมีค่าลดลง ดังนั้นอัตราการขยายตัวเป็นรายประเทศจึงพิจารณาจากทิศทางของอัตราการขยายตัวในแต่ละปี สำหรับประเทศนำเข้าแป้งมันสำปะหลังรายใหญ่คือ ประเทศ

ได้หวั่น พบว่าส่วนใหญ่มีทิศทางการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ญี่ปุ่นในช่วงปี 2535 -2542 ส่วนใหญ่จะมีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังมีทิศทางการที่ลดลง จากมาตรการการควบคุมครองเกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งและมันเทศภายในประเทศ แต่หลังจากปี 2542 เป็นต้นมาจากการความต้องการใช้แป้งภายในประเทศญี่ปุ่นมีปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้อัตราการขยายตัวของการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของญี่ปุ่นมีทิศทางการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับประเทศนำเข้าแป้งมันสำปะหลังอื่นๆ เช่น อินโดนีเซีย จีน สหภาพยุโรป ฮองกง และมาเลเซีย ซึ่งส่วนใหญ่มีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังมีทิศทางการเพิ่มขึ้นในปี 2549 (ตารางที่ 3.4)

การส่งออกแป้งมันสำปะหลังของโลกประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการส่งออกแป้งมันสำปะหลังมากที่สุดของโลก โดยในปี 2549 มีปริมาณการส่งออกถึง 1,508.83 พันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 74 ของปริมาณการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของโลก ประเทศที่มีปริมาณการส่งออกรองลงมาคือ เวียดนาม อินโดนีเซีย และบราซิล คิดเป็นร้อยละ 16, 4 และร้อยละ 1 จึงถือได้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ครองส่วนแบ่งการตลาดส่งออกแป้งมันสำปะหลังมากที่สุดในโลก แต่ทั้งนี้ประเทศเวียดนามมีแนวโน้มของการส่งออกแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน จากการได้รับการสนับสนุนการปลูกมันสำปะหลังภายในประเทศและการร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังกับนักลงทุนชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนจาก มาเลเซีย ได้หวั่น และประเทศไทย ส่วนการส่งออกของอินโดนีเซียมีปริมาณการส่งออกที่มีความผันผวนตามสถานการณ์การผลิตภายในประเทศที่ต้องเผชิญกับปัญหาภัยธรรมชาติซึ่งบางปีปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศจึงต้องมีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นขณะที่บราซิลพบว่ามีแนวโน้มของปริมาณการส่งออกที่ลดลง (ตารางที่ 3.5)

ในขณะที่การขยายตัวของการส่งออกแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลกโดยเฉลี่ยพบว่า มีอัตราการขยายตัวของการส่งแป้งมันสำปะหลังของโลกเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 42 ประเทศที่ส่งออกแป้งมันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดคือประเทศไทย แต่ในในช่วงปี 2541 อัตราการขยายตัวของไทยลดลงถึงร้อยละ 41 แต่หลังจากปี 2541 เป็นต้นมาอัตราการขยายตัวของการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยก็มีทิศทางเพิ่มขึ้น ส่วนประเทศส่งออกอื่นๆอย่างประเทศเวียดนาม พบว่ามีอัตราการขยายตัวของการส่งออกที่มีทิศทางเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยในปี 2542 เป็นปีที่อัตราการขยายตัวของการส่งออกสูงที่สุดถึงร้อยละ 227 ขณะที่ประเทศ อินโดนีเซีย และบราซิล พบว่าอัตราการขยายตัวของการส่งออกส่วนใหญ่มีทิศทางของการส่งออกที่ลดลง โดยเฉพาะในปี 2549 (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.3 ปริมาณและร้อยละการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ

(หน่วย: พันตัน, ร้อยละ)

	สหภาพยุโรป		ญี่ปุ่น		ไต้หวัน		จีน		อินโดนีเซีย		ฮ่องกง		มาเลเซีย		อื่นๆ		รวม	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
2527	9.65	2.79	145.93	42.18	134.00	38.73	6.21	1.80	3.91	1.13	12.96	3.75	10.29	2.97	74.06	21.40	397.01	100.00
2528	10.47	3.38	125.08	40.46	95.41	30.86	12.24	3.96	5.89	1.91	20.51	6.63	6.26	2.02	73.33	23.72	349.18	100.00
2529	17.97	5.48	147.33	44.93	81.08	24.72	10.31	3.14	21.51	6.56	9.07	2.77	2.81	0.86	71.85	21.91	361.92	100.00
2530	13.58	3.74	130.53	35.93	117.95	32.47	19.20	5.28	25.31	6.97	10.03	2.76	4.22	1.16	85.43	23.52	406.24	100.00
2531	12.82	3.35	136.45	35.65	192.45	50.28	7.24	1.89	16.65	4.35	5.71	1.49	3.89	1.02	67.53	17.64	442.75	100.00
2532	8.38	1.82	148.48	32.29	247.46	53.82	8.75	1.90	6.89	1.50	28.77	6.26	6.33	1.38	74.70	16.25	529.75	100.00
2533	9.09	2.28	89.93	22.51	174.89	43.78	23.99	6.01	2.43	0.61	19.41	4.86	9.97	2.49	102.73	25.72	432.44	100.00
2534	14.74	3.22	125.59	27.42	198.02	43.24	9.91	2.16	18.96	4.14	28.59	6.24	23.38	5.11	81.81	17.86	501.00	100.00
2535	13.00	2.36	105.76	19.21	220.33	40.02	17.01	3.09	46.44	8.43	36.51	6.63	37.77	6.86	103.76	18.85	580.58	100.00
2536	22.71	3.64	188.68	30.22	215.68	34.55	16.41	2.63	8.32	1.33	35.18	5.63	39.87	6.39	97.47	15.61	624.32	100.00
2537	21.55	3.48	178.39	28.81	201.21	32.50	20.58	3.32	65.39	10.56	32.81	5.30	37.64	6.08	91.61	14.80	649.17	100.00
2538	14.75	2.53	41.41	7.11	181.65	31.17	42.16	7.23	132.47	22.73	28.35	4.87	49.47	8.49	92.44	15.86	582.70	100.00
2539	17.10	2.83	28.41	4.70	272.77	45.08	74.25	12.27	11.63	1.92	30.68	5.07	77.28	12.77	92.91	15.36	605.01	100.00
2540	39.63	4.79	22.24	2.69	287.57	34.76	69.77	8.43	161.14	19.48	43.90	5.31	85.58	10.35	117.44	14.20	827.27	100.00
2541	37.76	6.50	37.46	6.45	243.09	41.88	43.76	7.54	54.33	9.36	24.79	4.27	41.81	7.20	97.51	16.80	580.50	100.00
2542	16.62	2.18	32.15	4.22	316.06	41.47	62.11	8.15	45.55	5.98	72.66	9.53	87.55	11.49	129.39	16.98	762.10	100.00
2543	24.29	2.06	59.60	5.05	320.96	27.22	43.03	3.65	241.35	20.47	104.44	8.86	129.14	10.95	256.37	21.74	1,179.18	100.00
2544	32.44	3.33	74.90	7.68	310.80	31.87	73.40	7.53	57.78	5.92	62.07	6.36	169.07	17.33	194.90	19.98	975.35	100.00
2545	36.24	3.43	94.44	8.93	312.85	29.59	98.72	9.34	98.84	9.35	141.03	13.34	99.79	9.44	175.30	16.58	1,057.21	100.00
2546	71.45	4.63	119.63	7.75	339.91	22.03	274.84	17.81	284.23	18.42	101.76	6.60	120.33	7.80	230.67	14.95	1,542.83	100.00
2547	76.90	4.31	190.92	10.70	328.56	18.41	356.55	19.98	167.72	9.40	196.11	10.99	173.48	9.72	294.22	16.49	1,784.45	100.00
2548	81.46	5.31	154.49	10.06	337.85	22.01	245.28	15.98	247.75	16.14	114.05	7.43	121.87	7.94	232.21	15.13	1,534.95	100.00
2549	25.00	1.00	100.00	0.78	409.70	20.14	323.18	15.89	364.83	17.94	179.94	8.85	209.41	10.30	292.69	14.39	2,033.79	100.00

ที่มา: FAO, 2551

ตารางที่ 3.4 อัตราการขยายตัวของปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลก (หน่วย: ร้อยละ)

	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น	ไต้หวัน	จีน	อินโดนีเซีย	ฮ่องกง	มาเลเซีย	อื่นๆ	รวม
2528	8.50	-14.29	-28.80	97.09	50.64	58.26	-39.18	-0.99	-10.64
2529	71.71	17.79	-15.02	-15.79	265.20	-55.78	-55.05	-2.02	6.06
2530	-24.43	-11.40	45.48	86.22	17.67	10.58	50.02	18.90	10.77
2531	-5.58	4.54	63.16	-62.26	-34.22	-43.07	-7.80	-20.95	5.37
2532	-34.64	8.81	28.58	20.72	-58.62	403.85	62.63	10.62	20.12
2533	8.50	-39.43	-29.32	174.30	-64.73	-32.53	57.47	37.52	-13.12
2534	62.09	39.65	13.23	-58.70	680.08	47.30	134.66	-20.36	14.66
2535	-11.77	-15.79	11.26	71.71	144.99	27.71	61.52	26.83	20.21
2536	74.64	78.41	-2.11	-3.55	-82.08	-3.65	5.56	-6.06	13.39
2537	-5.11	-5.46	-6.71	25.44	685.79	-6.75	-5.60	-6.02	-0.82
2538	-31.55	-76.78	-9.72	104.82	102.60	-13.57	31.45	0.90	-5.89
2539	15.91	-31.41	50.16	76.13	-91.22	8.22	56.20	0.51	3.83
2540	131.79	-21.71	5.43	-6.04	1285.23	43.08	10.75	26.41	36.74
2541	-4.72	68.42	-15.47	-37.28	-66.29	-43.52	-51.14	-16.98	-29.83
2542	-55.98	-14.17	30.02	41.96	-16.16	193.08	109.39	32.69	31.28
2543	46.16	85.41	1.55	-30.73	429.91	43.73	47.49	98.14	54.73
2544	33.53	25.65	-3.16	70.59	-76.06	-40.57	30.92	-23.98	-17.29
2545	11.71	26.10	0.66	34.50	71.07	127.21	-40.98	-10.06	8.39
2546	97.19	26.67	8.65	178.40	187.58	-27.84	20.58	31.58	45.93
2547	7.63	59.60	-3.34	29.73	-40.99	92.71	44.17	27.55	15.66
2548	5.92	-19.08	2.83	-31.21	47.72	-41.84	-29.75	-21.08	-13.98
2549	5.12	9.02	21.27	31.76	47.26	57.77	71.83	26.04	32.50
ค่าเฉลี่ยต่อปี	18.48	9.11	7.66	36.26	158.43	36.56	25.69	9.51	10.37

ที่มา: จากการคำนวณตารางที่ 3.3

3.3.1 ลักษณะทั่วไปของตลาดแป้งมันสำปะหลังโลก

การค้าแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลกจะดำเนินภายใต้เงื่อนไขระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ในปัจจุบันการซื้อขายแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของตลาดแบบเสรีทั้งสิ้น เช่นเดียวกับประเทศไทยอยู่ในระบบตลาดแบบเสรี โดยจะมีลักษณะการซื้อขายเป็นไปตามกลไกของตลาด

3.3.2 ลักษณะการซื้อขายแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลก

ลักษณะการซื้อขายแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลก จะใช้วิธีการเจรจาโดยตรงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในระบบกลไกของตลาดโลกมากที่สุด โดยผู้ซื้อจะมีการติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ อีเมลล์ จดหมาย หรือการติดต่อระหว่างโรงงานแป้งมันสำปะหลัง

กับผู้ค้าแป้งมันสำปะหลังระหว่างประเทศ การตกลงซื้อขายของผู้ซื้อและผู้ขายมีการทำสัญญาซื้อขายกันล่วงหน้า (Future) แล้วแต่ว่าจะตกลงส่งมอบเป็นระยะเวลาที่เดือน และจะมีการกำหนดวันส่งมอบสินค้า และวันชำระเงินกันล่วงหน้าตามสัญญา การกำหนดราคาของผู้ซื้อและผู้ขายจะทำการพิจารณาราคาในตลาดก่อนจึงทำการเจรจาต่อรองกัน ซึ่งจะกำหนดราคาเพียงราคาเดียวในสัญญาแต่ละฉบับที่ทำการซื้อขายกัน ถึงแม้ว่าราคาในตลาดโลกจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ราคาที่ได้ทำการตก

ตารางที่ 3.5 ปริมาณและร้อยละการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ (หน่วย: พันตัน, ร้อยละ)

	เวียดนาม		อินโดนีเซีย		ไทย		บราซิล		ไนจีเรีย		อื่นๆ	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
2527	0.00	0.00	0.00	0.00	344.60	86.68	0.86	0.22	0.00	0.00	52.08	13.10
2528	0.00	0.00	0.00	0.00	306.60	87.76	0.98	0.28	0.00	0.00	41.77	11.96
2529	0.00	0.00	0.00	0.00	320.08	88.50	4.68	1.29	0.00	0.00	36.91	10.21
2530	0.00	0.00	0.00	0.00	356.27	87.62	2.69	0.66	0.00	0.00	47.67	11.72
2531	0.00	0.00	0.00	0.00	375.09	88.71	0.73	0.17	0.00	0.00	47.02	11.12
2532	0.00	0.00	2.83	0.53	454.15	85.84	0.34	0.06	0.00	0.00	71.76	13.56
2533	0.00	0.00	6.70	1.55	390.34	90.15	1.69	0.39	0.03	0.01	34.21	7.90
2534	0.00	0.00	4.51	0.90	447.36	89.20	5.08	1.01	0.01	0.00	44.59	8.89
2535	0.00	0.00	21.57	3.72	507.63	87.47	8.34	1.44	0.00	0.00	42.81	7.38
2536	0.00	0.00	92.28	14.78	514.28	82.36	5.73	0.92	0.00	0.00	12.15	1.95
2537	1.56	0.24	9.61	1.48	585.66	90.12	7.20	1.11	0.01	0.00	45.83	7.05
2538	13.77	2.36	30.87	5.30	473.57	81.28	19.17	3.29	0.01	0.00	45.22	7.76
2539	51.86	8.57	17.93	2.96	478.38	79.06	14.40	2.38	0.00	0.00	42.54	7.03
2540	51.71	6.25	7.34	0.89	711.51	86.02	12.39	1.50	0.00	0.00	44.21	5.34
2541	15.65	2.69	82.80	14.26	424.39	73.08	13.37	2.30	0.01	0.00	44.51	7.66
2542	51.16	6.71	49.30	6.47	597.42	78.37	9.75	1.28	0.07	0.01	54.56	7.16
2543	97.89	8.30	7.68	0.65	989.68	83.89	9.09	0.77	0.03	0.00	75.42	6.39
2544	115.06	11.79	10.93	1.12	756.07	77.49	17.94	1.84	0.00	0.00	75.70	7.76
2545	150.15	14.20	20.08	1.90	773.34	73.15	24.78	2.34	0.01	0.00	88.88	8.41
2546	336.86	21.84	4.48	0.29	1,009.62	65.46	15.75	1.02	0.03	0.00	175.57	11.38
2547	363.37	20.36	185.32	10.39	1,080.95	60.58	8.44	0.47	0.00	0.00	146.21	8.19
2548	275.96	17.96	74.28	4.83	1,054.32	68.61	11.55	0.75	0.01	0.00	120.54	7.84
2549	319.95	15.75	72.01	3.54	1,508.83	74.27	11.14	0.55	0.00	0.00	119.57	5.89

ที่มา: FAO, 2550

ลงซื้อขายกันแล้วจะไม่มีเปลี่ยนแปลงตลอดอายุของสัญญา โดยมีช่องทางของการซื้อขายแป้งมันสำปะหลังในตลาดโลกแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

- 1) โรงงานแป้งมันสำปะหลังจำหน่ายแป้งมันสำปะหลังโดยตรงให้กับอุตสาหกรรมใน

ต่างประเทศ ที่จะนำเป็งมันสำปะหลังไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยผู้ซื้อจะเลือกจนได้ราคา และคุณภาพที่เหมาะสมกับกระบวนการผลิตของตนก่อนที่จะมีการกระจายถึงมือผู้บริโภค

2) โรงงานเป็งมันสำปะหลังจะมีการจำหน่ายให้กับนายหน้าในประเทศแล้วนายหน้าในประเทศจะเป็นผู้ส่งออกสินค้าต่อไปยังนายหน้าในต่างประเทศ แล้วนายหน้าในต่างประเทศก็จะกระจายสินค้าให้กับอุตสาหกรรมรายใหญ่ในต่างประเทศ ก่อนที่จะมีการกระจายไปสู่ผู้บริโภค

3) โรงงานเป็งมันสำปะหลังจำหน่ายสินค้าให้กับนายหน้าในต่างประเทศ ซึ่งจะกระจายเป็งมันสำปะหลังต่อไปให้กับอุตสาหกรรมรายเล็กหรืออุตสาหกรรมรายใหญ่ใน

ตารางที่ 3.6 อัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกเป็งมันสำปะหลังในตลาดโลก (หน่วย: ร้อยละ)

ประเทศ	เวียดนาม	อินโดนีเซีย	ไทย	บราซิล	ไนจีเรีย	ร้อยละ	เฉลี่ย
2528	0.00	0.00	-11.03	13.95	0.00	-19.80	-2.81
2529	0.00	0.00	4.40	377.55	0.00	-11.64	61.72
2530	0.00	0.00	11.31	-42.52	0.00	29.15	-0.34
2531	0.00	0.00	5.28	-72.86	0.00	-1.36	-11.49
2532	0.00	0.00	21.08	-53.42	0.00	52.62	3.38
2533	0.00	136.75	-14.05	397.06	0.00	-52.33	77.91
2534	0.00	-32.69	14.61	200.59	-66.67	30.34	24.36
2535	0.00	378.27	13.47	64.17	-100.00	-3.99	58.65
2536	0.00	327.82	1.31	-31.29	0.00	-71.62	37.70
2537	0.00	-89.59	13.88	25.65	0.00	277.20	37.86
2538	82.69	221.23	-19.14	166.25	0.00	-1.33	74.95
2539	76.62	-41.92	1.01	-24.88	-100.00	-5.93	-15.85
2540	-0.29	-59.06	48.73	-13.96	0.00	3.93	-3.44
2541	-69.74	28.07	-40.35	7.91	0.00	0.68	-12.24
2542	226.90	-40.46	40.77	-27.08	600.00	22.58	137.12
2543	91.34	-84.42	65.66	-6.77	-57.14	38.23	7.82
2544	17.54	42.32	-23.60	97.36	-100.00	0.37	5.66
2545	30.50	83.71	2.28	38.13	0.00	17.41	28.67
2546	124.35	-77.69	30.55	-36.44	200.00	97.54	56.38
2547	7.87	36.61	7.06	-46.41	-100.00	-16.72	-18.60
2548	-24.06	-59.92	-2.46	36.85	0.00	-17.56	-11.19
2549	15.94	-3.06	43.11	-3.56	-100.00	-0.80	-8.06
เฉลี่ยต่อปี	26.35	34.82	9.72	48.47	8.01	16.68	24.01

ที่มา: จาการคำนวณตารางที่ 3.5

ต่างประเทศซึ่งนายหน้าในต่างประเทศคือบริษัทต่างชาติที่เข้าร่วมลงทุนกับโรงงานเป็งมันสำปะหลังนั่นเอง

3.3.3 ลักษณะของผู้ซื้อน้ำตาลในตลาดโลก

การซื้อขายแป้งมันสำปะหลังระหว่างประเทศนั้นมีทั้งองค์กรและเอกชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการซื้อขาย ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะของผู้ซื้อออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) หน่วยงานของภาครัฐ เป็นองค์กรของรัฐที่เข้ามาเอื้ออำนวยความสะดวกในการดำเนินซื้อขายแป้งมันสำปะหลัง ในการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยเนื่องจากแป้งมันสำปะหลังถูกประกาศเป็นสินค้ามาตรฐานของกระทรวงพาณิชย์ ดังนั้นบริษัทที่จะทำการส่งออกต้องขึ้นทะเบียนขอเป็นผู้ส่งออกสินค้ามาตรฐานแป้งมันสำปะหลังที่กองมาตรฐานสินค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ที่จะไปขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ส่งออกสินค้าแป้งมันสำปะหลังได้นั้นต้องเป็นสมาชิกสมาคมใดสมาคมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับมันสำปะหลังก่อน จึงจะสามารถดำเนินการส่งออกได้

2) หน่วยงานภาคเอกชนเป็นองค์กรที่เอกชนตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการค้าแป้งมันสำปะหลัง โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเอกชนที่เป็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง

3) นายหน้าและผู้ค้าแป้งมันสำปะหลัง เป็นองค์กรอิสระหรือนักธุรกิจที่มีบทบาทต่อการค้าแป้งมันสำปะหลัง สามารถแบ่งได้เป็น 2 พวก คือ

3.1 นายหน้า (Broker) เป็นบุคคลหรือองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ซื้อหรือผู้ขายในการนำเสนอสินค้าให้กับผู้ซื้อหรือผู้ขาย โดยที่นายหน้าจะไม่มีความเสี่ยงในการประกอบการ และจะได้รับค่าตอบแทนจากผู้ซื้อหรือผู้ขายที่ได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายกัน

3.2 ผู้ค้าหรือบริษัทผู้ค้า เป็นองค์กรหรือนักธุรกิจที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับนายหน้า แต่มีการพัฒนารูปแบบมาจากธุรกิจแบบนายหน้า ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อและผู้ขายให้กับลูกค้า และจะยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเอง โดยการซื้อขายสินค้าก่อน แล้วหาตลาดเพื่อนำไปซื้อหรือขายอีกต่อหนึ่ง

3.4 การส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทย

การส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยในช่วงปี 2527-2549 มีแนวโน้มของการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้นจากการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์จากมันอัดเม็ดซึ่งเดิมเคยเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ กลายเป็นแป้งมันสำปะหลังมากขึ้นจากสถิติของกรมศุลกากรมีตลาดส่งออกที่สำคัญได้แก่ ใต้หวัน ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้ง 6 ประเทศ/กลุ่มประเทศมีส่วนการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยมากกว่าร้อยละ 70 ของการส่งออกทั้งหมดของไทย โดยมีรายละเอียดของการส่งออกแป้งมันสำปะหลังในตลาดประเทศคู่ค้าที่สำคัญดังนี้

ประเทศไต้หวันเป็นประเทศที่มีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยมากที่สุด ซึ่งการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของไต้หวันส่วนใหญ่จะใช้ในอุตสาหกรรมสารให้ความหวาน อุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ โดยปริมาณการส่งออกของไทยในตลาดไต้หวันเพิ่มขึ้นจาก 124.42 พันตัน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36 ของการส่งออกทั้งหมดในปี 2527 ซึ่งระหว่างนี้ปริมาณการส่งออกของไทยในประเทศไต้หวันมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตลอดมาในบางปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2538 มีปริมาณการส่งออก 163.34 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 34 ของการส่งออกทั้งหมด และเพิ่มขึ้นเป็น 324.19 พันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 21 ของการส่งออกทั้งหมดในปี 2549 (ตารางที่ 3.7) ทั้งนี้เนื่องจากว่าไต้หวันมีพื้นที่เพาะปลูกที่จำกัด และปริมาณการผลิตมันสำปะหลังของประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับไต้หวันได้พัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้ต้องนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยครองส่วนแบ่งการตลาดสินค้าแป้งมันสำปะหลังอันดับ 1 ของไต้หวัน โดยมีคู่แข่งที่สำคัญคือ เวียดนาม และอินโดนีเซีย แต่ทั้ง 2 ประเทศยังมีส่วนแบ่งการตลาดที่น้อยมาก อีกทั้งยังมีปริมาณการส่งออกที่ไม่ค่อยสม่ำเสมอ แต่อย่างไรก็ตามเวียดนามได้พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และราคาแป้งมันสำปะหลังที่ผลิตจากเวียดนามมีราคาต่ำกว่าแป้งมันสำปะหลังที่ผลิตจากประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา, 2547)

ประเทศญี่ปุ่นไม่ได้มีการปลูกมันสำปะหลังภายในประเทศ จึงต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากต่างประเทศเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นมีการเพาะปลูกมันฝรั่งซึ่งสามารถนำมาแปรรูปเป็นแป้งเพื่อใช้ทดแทนกันได้ แต่จากการที่ญี่ปุ่นมีการอุดหนุนการผลิตมันฝรั่งตามนโยบายปกป้องภาคเกษตร ทำให้ราคามันฝรั่งค่อนข้างสูงขึ้นส่งผลต่อต้นทุนของการแปรรูปแป้งที่สูงขึ้น ผู้ผลิตจึงนิยมนำเข้าแป้งจากต่างประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังมีข้อตกลงกับสหรัฐอเมริกาในการนำเข้าข้าวโพด (ปลอดภาษีนำเข้า) เพื่อแปรรูปเป็นแป้งข้าวโพด ซึ่งจัดเป็นสินค้าคู่แข่งของแป้งมันสำปะหลังอีกชนิดหนึ่ง ทั้งนี้ญี่ปุ่นมีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังดิบ และแป้งมันสำปะหลังแปรรูปประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด แต่ทั้งนี้ปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากประเทศไทยกลับมีแนวโน้มการนำเข้าลดลงในช่วงปี 2527-2538 จาก 133.01 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 37 ในปี 2527 ลดลงเหลือ 10.139 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 2 ของการส่งออกทั้งหมดในปี พ.ศ. 2538 หลังจากนั้นปริมาณการส่งออกของไทยในญี่ปุ่นมีการปรับตัวสูงขึ้นเป็น 118.15 พันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 8 ของการส่งออกทั้งหมดในปี พ.ศ. 2549 (ตารางที่ 3.7) จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ ซึ่งใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบโดยผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่นำเข้าส่วนใหญ่จะถูกนำไปแปรรูปเพิ่มเติมก่อนป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมผลิตสารให้ความหวาน แต่ในการ

ส่งออกเป็งมันสำปะหลังดิบของไทยในญี่ปุ่นยังมีข้อจำกัดในเรื่องของมาตรการทางการค้าที่ต้องอยู่ภายใต้ระบบโควตานำเข้า เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตเป็งมันฝรั่งและเป็งมันเทศภายในประเทศ แต่ประเทศไทยก็ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีสำหรับเป็งมันสำปะหลังแปรรูปร่วมกับประเทศอื่นๆที่มีการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้การนำเข้าของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับความต้องการเป็งมันสำปะหลังเพื่อทดแทนการเป็งชนิดอื่นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ

สาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นแม้ในอดีตจะไม่มืบบาทมากนักในการเป็งตลาดรองรับเป็งมันสำปะหลังจากประเทศไทย เพราะในแต่ละปีประเทศไทยส่งออกเป็งมันสำปะหลังไปประเทศจีนเพียงประมาณร้อยละ 1-5 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ในช่วงปี 2527-46 และมีความสำคัญรองจากตลาดอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ญี่ปุ่น และได้หวัน แต่ในช่วงที่ผ่านมาประเทศจีนประสบปัญหาขาดแคลนธัญพืชภายในประเทศ จึงต้องนำเข้าพืชทดแทนจากต่างประเทศมากขึ้น และมีผลให้ในปี 2547 ประเทศไทยสามารถส่งออกเป็งมันสำปะหลังไปประเทศจีนได้สูงถึง 129.30 พันตัน คิดเป็งร้อยละ 12 ของการส่งออกมันสำปะหลังทั้งหมด และมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็ง 267.11 พันตันคิดเป็งสัดส่วนร้อยละ 18 ของการส่งออกทั้งหมดของไทยในปี พ.ศ. 2549 (ตารางที่ 3.7) เพิ่มจากปีที่ผ่านมาหลายเท่าตัวเพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆเช่น สารให้ความหวานในอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมยาสีฟัน รวมทั้งใช้เป็นวัตถุดิบประกอบในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมกระดาษ ทั้งนี้การนำเข้าเป็งมันสำปะหลังจากประเทศไทยยังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่างๆภายในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น

ประเทศมาเลเซียที่ผ่านมามีสามารถปลูกมันสำปะหลังภายในประเทศได้เพียงพอกับความ ต้องการและปริมาณที่เหลือจะส่งออกเพื่อขายในต่างประเทศ ปริมาณการนำเข้าเป็งมันสำปะหลังส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับความต้องการของอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ในช่วงปี 2542 โรงงานผลิตเป็งมันสำปะหลังในมาเลเซียได้ปิดดำเนินการลงเนื่องจากหวั่นมันสำปะหลังที่ผลิตได้ภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประกอบกับต้นทุนการปลูกมันสำปะหลังของมาเลเซียค่อนข้างสูง ทำให้โรงงานผลิตเป็งมันสำปะหลังของมาเลเซียไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ และโรงงานผลิตเป็งมันสำปะหลังแห่งสุดท้ายของมาเลเซียได้ปิดตัวลงเมื่อปี 2545 แต่โรงงานผลิตเป็งมันสำปะหลังของมาเลเซียที่ปิดตัวลง ไม่ได้หยุดประกอบธุรกิจในด้านนี้ แต่ได้ย้ายฐานการผลิตทั้งหมดไปอยู่ในประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่มีต้นทุนการผลิตค่อนข้างต่ำ (พัคตร์ประพร, 2547) ประเทศมาเลเซียเริ่มนำเข้าเป็งมันสำปะหลังจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2544 ที่มีปริมาณการนำเข้าจากไทย 98.65 พันตัน คิดเป็งร้อยละ 13 และหลังจากนั้นมาเลเซียมีแนวโน้มการนำเข้าเป็งมันสำปะหลังจากประเทศไทย

เพิ่มขึ้นเป็น 159.55 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 11 ในปี 2549 (ตารางที่ 3.7) และคาดว่าสัดส่วนการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของไทยในตลาดมาเลเซียน่าจะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากต้องแข่งขันกับสินค้าชนิดเดียวกันจากประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นสินค้าของมาเลเซียที่ย้ายฐานการผลิตไปที่ประเทศเวียดนามแทน

สหภาพยุโรปจากเดิมมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยในรูปแบบมันสำปะหลังอัดเม็ดเป็นส่วนมากเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ แต่หลังจากสหภาพยุโรปได้มีการดำเนินนโยบายปฏิรูปเกษตรกรรมที่มีผลให้ราคาข้าวโพชในกลุ่มสหภาพยุโรปลดต่ำลง ส่งผลกระทบต่อความต้องการมันสำปะหลังอัดเม็ดจากไทยลดลงด้วย แต่ขณะเดียวกันการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2538 มีปริมาณนำเข้า 7.17 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 2 ของการส่งออกทั้งหมดของไทยเพิ่มขึ้นเป็น 56.28 พันตัน โดยคิดเป็นร้อยละ 4 ของการส่งออกทั้งหมดในช่วงปี 2549 (ตารางที่ 3.7) โดยมีประเทศคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ บราซิล และเวียดนาม แต่ประเทศไทยยังมีส่วนแบ่งการตลาดในตลาดสหภาพยุโรปสูงกว่ามาก (ปราณนา, 2547) แต่อย่างไรก็ดีประเทศไทยยังต้องเผชิญกับมาตรการทางการค้าของสหภาพยุโรปที่เป็นข้อจำกัดในการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยอยู่

อินโดนีเซียมีพื้นที่เกี่ยวเกี่ยวมันสำปะหลังในช่วงปี (2544-2549) ประมาณ 7.70-8.20 ล้านไร่ โดยมีผลผลิตมันสำปะหลังปีละประมาณ 17.05-19.93 ล้านตัน แหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของอินโดนีเซียอยู่ในเกาะสุมาตรา เกาะชวา และเกาะสุลาเวสี ซึ่งการเพาะปลูกและการเกี่ยวเกี่ยวของอินโดนีเซียสามารถทำได้ตลอดทั้งปีเช่นเดียวกับของไทย โดยช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมากที่สุด คือ ช่วงเดือนตุลาคม-มีนาคม (สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงจาการ์ตา, 2540)

ลักษณะของผู้ประกอบการมันสำปะหลังของอินโดนีเซีย แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ (กฤตিকা และกนก, 2546) คือ

1. เป็นการลงทุนของบริษัทผู้ประกอบการรายใหญ่หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงาน มีเครื่องมือเครื่องจักรรวมถึงพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง และใช้วิธีจ้างเกษตรกรมาปลูกและทำงานในโรงงาน
2. การให้เงินกู้แก่เกษตรกรเพื่อใช้จ่ายในการเพาะปลูก เช่น การเตรียมดิน การซื้อกิ่งพันธุ์ ค่าปุ๋ย เป็นต้น เมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วก็จะเป็นผู้รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร
3. ผู้ประกอบการไม่มีโรงงานและอุปกรณ์การผลิต แต่จะร่วมมือกับเกษตรกรในการวางแผน การจัดจำหน่าย และการหาเครดิต เป็นต้น
4. เกษตรกรผู้ปลูกไม่มีพันธะใด ๆ และสามารถจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้ซื้อรายใดก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน

อุตสาหกรรมการผลิตแป้งมันสำปะหลังถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ซึ่งแป้งมันสำปะหลังที่ผลิตได้จะถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ พงชูรส สารให้ความหวาน และอาหาร เป็นต้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตอาหารว่างของอินโดนีเซียจะใช้แป้งมันสำปะหลังเป็นส่วนผสมในอัตราที่สูงซึ่งคนอินโดนีเซียนิยมบริโภคอาหารและขนมที่ทำจากแป้งมันสำปะหลังเป็นอย่างมาก (กฤติกาและ กนก, 2546)

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีการผลิตมันสำปะหลังมากเป็นอันดับที่ 4 ของโลก แต่ทั้งนี้ผลผลิตภายในประเทศของอินโดนีเซียมีความผันผวนค่อนข้างมาก ดังนั้นการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยจึงขึ้นกับสถานการณ์การผลิตแป้งมันสำปะหลังในประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2527 ประเทศอินโดนีเซียมีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากประเทศไทยเพียง 0.002 พันตัน และมีปริมาณการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นโดยในปี พ.ศ. 2538 อินโดนีเซียนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยสูงถึง 119.1 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 25.16 ของการส่งออกทั้งหมดของไทยและลดลงเหลือ 11.84 พันตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2 ของการส่งออกทั้งหมดของไทยในปี พ.ศ. 2542 และเพิ่มขึ้นเป็น 289.9 พันตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2549 (ตารางที่ 3.7) และถึงแม้ว่าอินโดนีเซียจะเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของทวีปเอเชีย แต่ก็มีความต้องการใช้แป้งมันสำปะหลังในประเทศสูงเช่นกัน โดยเฉพาะการบริโภคในรูปแบบแป้งมันสำปะหลัง ทำให้ผลผลิตของอินโดนีเซียไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ นอกจากนี้หากปีใดที่ผลผลิตของอินโดนีเซียเสียหายอันเนื่องมาจากสภาวะแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย อินโดนีเซียก็จะมีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าอินโดนีเซียถือเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยอีกประเทศหนึ่ง ที่ถึงแม้ว่าจะมีการผลิตมันสำปะหลังในประเทศเป็นจำนวนมากแต่ก็มีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยมาเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ประเทศไทยยังได้เปรียบในเรื่องการขนส่งที่ใกล้กัน ตลาดแป้งมันสำปะหลังในอินโดนีเซียจึงเป็นอีกตลาดหนึ่งที่ไทยควรให้ความสำคัญ

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยมากที่สุดประเทศหนึ่ง โดยในปี 2527 สหรัฐอเมริกามีปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทย 34.77 พันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 10 ทั้งนี้ปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยลดลงอย่างต่อเนื่องจากการแข่งขันกับแป้งข้าวโพดที่ผลิตได้ในสหรัฐอเมริกาและการผลิตแป้งมันสำปะหลังในสหรัฐอเมริกามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตแป้ง โดยปริมาณการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในปี 2549 ลดลงเหลือ 28.44 พันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 2 สำหรับประเทศอื่น ๆ มีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยไม่มากนัก แต่หลังจากปี 2539 เป็นต้นมา มีแนวโน้มของปริมาณการและสัดส่วนส่งออกของไทยที่เพิ่มสูงขึ้น (ตารางที่ 3.7)

3.5 ประเทศคู่แข่งสำคัญในการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทย

การส่งออกแป้งมันสำปะหลังของโลกถือได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกแป้งมันสำปะหลังมากที่สุดประเทศที่มีปริมาณการส่งออกรองลงมา ได้แก่ เวียดนาม อินโดนีเซีย และบราซิล เป็นต้น แต่การส่งออกแป้งมันสำปะหลังของอินโดนีเซียและบราซิลมีแนวโน้มของการส่งออกที่ลดลงและมีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเวียดนามถือได้ว่าเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญในส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยโดยมีแนวโน้มการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประเทศเวียดนามมีพื้นที่ที่เกี่ยวเนื่องกับมันสำปะหลังในช่วงปี (2544-2549) ประมาณ 1.83 –2.5 ล้านไร่ โดยมีผลผลิตมันสำปะหลังปีละประมาณ 3.51-7.71 ล้านตัน โดยปลูกมากที่สุดในทางตอนใต้ของประเทศ ได้แก่จังหวัด Tay Ninh Binh Phuoc Dong Nai Binh Thuan Dac Lac และ Phu Yen ทั้งนี้จากนโยบายของรัฐบาลที่มีการสนับสนุนให้มีปลูกมันสำปะหลังเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศและเพื่อส่งออกขายในต่างประเทศ โดยขยายพื้นที่เพาะปลูกไปยังเขตพื้นที่ราบสูงของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ อีกทั้งสนับสนุนการให้กู้ยืมเงินแก่เกษตรกรจากธนาคารเพื่อการเกษตร โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือไม่คิดอัตราดอกเบี้ยเลย รวมถึงสนับสนุนด้านการฝึกอบรมและให้คำแนะนำในการปลูกมันสำปะหลังแก่เกษตรกร นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ใหม่ ได้แก่ พันธุ์ KM 94 หรือระยะของ 5 และพันธุ์ KM 98 หรือเกษตรศาสตร์ 50 เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น (กฤติกา และ กนก, 2546)

เวียดนามมีการแปรรูปหัวมันสำปะหลังสดเป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังหลักอยู่ 2 ชนิด (กฤติกา และ กนก, 2546) คือ

1. มันเส้นปอกเปลือกหรือมันเส้นสะอาดประมาณ 60,000-80,000 ตันต่อปี ใช้หัวมันสดประมาณ 150,000-200,000 ตัน โดยใช้แรงงานคนปอก 1 คน ได้วันละ 1 ตัน ค่าแรงปอกเปลือก 1,000 ดอลลาร์ต่อ 100 กิโลกรัม คิดเป็นค่าแรงงานประมาณกิโลกรัมละ 0.03 บาท เมื่อมันเส้นแห้งแล้วจึงบรรจุกระสอบส่งขายประเทศจีน

2. แป้งมันสำปะหลังแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การผลิตโดยโรงงานขนาดเล็กในหมู่บ้านโดยจะปอกเปลือกหัวมันสดแล้วนำไปผลิตเป็นแป้งมันสำปะหลังดิบ โดยในปี 2546 เวียดนามมีโรงงานขนาดเล็กประมาณ 150-200 โรง มีกำลังการผลิตวันละ 1-3 ตัน หรือประมาณ 0.06 ล้านตันต่อปี และการผลิตโดยโรงงานทันสมัยขนาดกลาง ซึ่งแต่เดิมมีประมาณ 10 โรง มีกำลังการผลิตวันละ 50 -200 ตัน หรือประมาณ 0.14 ล้านตันต่อปี โดยโรงงานที่สำคัญ ๆ จะเป็นโรงงานที่มีการร่วมทุนกับต่างประเทศหรือลงทุนโดยต่างประเทศทั้งหมด และในปี 2549 เวียดนามมีโรงงานแป้งมันสำปะหลังทั้งหมด 53 โรงอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ 29 โรง มีกำลังการผลิตวันละ 2,580 ตัน ทาง

ตอนกลาง 16 โรง กำลังผลิต 1,090 ตัน และทางตอนเหนือ 8 โรง มีกำลังการผลิตวันละ 610 ตัน โรงงานแป้งมันสำปะหลังของเวียดนามส่วนหนึ่งเป็นการลงทุนของชาวเวียดนามเองและบางโรงงานเป็นการลงทุนของชาวเวียดนามร่วมกับนักลงทุนในประเทศไทย โดยมีการนำเอาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูปส่วนใหญ่จากประเทศไทย (กฤติกา, 2549)

แป้งมันสำปะหลังที่เวียดนามผลิตได้ประมาณร้อยละ 70 จะนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร ผงชูรส ยา สิ่งทอ กระดาษและอาหารสัตว์ เป็นต้น ส่วนที่เหลือจากการใช้ภายในประเทศก็จะส่งออกไปขายต่างประเทศ เวียดนามเริ่มมีการส่งออกแป้งมันสำปะหลังในปี 2537 โดยมีปริมาณการส่งออกเพียง 1.6 พันตัน และมีแนวโน้มโดยของการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2544 มีปริมาณการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศถึง 115.1 พันตัน และเพิ่มขึ้นถึง 319.95 พันตัน ในปี 2549 (ตารางที่ 3.4) โดยมีตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ จีน ใต้หวัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เกาหลี และยุโรปตะวันออก โดยเฉพาะตลาดในประเทศจีน ทั้งนี้เนื่องจากมีชายแดนติดต่อกันทำให้สะดวกในการขนส่งสินค้า แต่เวียดนามจะมีความได้เปรียบกว่าในเรื่องข้อตกลงการค้าชายแดนระหว่าง จีน-พม่า-ลาว-เวียดนาม เป็นผลให้เวียดนามส่งออกมันสำปะหลังไปยังจีนโดยเสียภาษีนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มเหลือเพียงครึ่งเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับที่นำเข้าจากประเทศไทย ซึ่งแม้ว่าจะมีข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีน มีผลให้ไทยเสียภาษีนำเข้ามันเส้นลดลงจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 0 ก็ตามแต่ไทยยังต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 13 เมื่อรวมภาษีนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วไทยเสียภาษีรวมร้อยละ 13 ในขณะที่เวียดนามเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 2.5 และภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 6.5 เมื่อรวมภาษีนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่ม เวียดนามเสียภาษีรวมร้อยละ 9 ส่งผลให้ราคาแป้งมันสำปะหลังจากไทยมีราคาสูงขึ้น และด้วยปัจจัยที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำประกอบกับค่าจ้างแรงงานต่ำและการสนับสนุนจากรัฐบาลจึงมีโอกาในการขยายเนื้อที่เพาะปลูก ตลอดจนการใช้พันธุ์ใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตสูง ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนสนับสนุนให้เวียดนามสามารถเพิ่มปริมาณการผลิตหัวมันสดได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3.7 ปริมาณและร้อยละการส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยในประเทศนำเข้าต่างๆ ระหว่างปี 2527-2549

(หน่วย: พันตัน, ร้อยละ)

	สหภาพยุโรป		ไต้หวัน		จีน		ญี่ปุ่น		มาเลเซีย		อินโดนีเซีย		ฮ่องกง		อื่นๆ		รวม	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
2527	8.74	2.54	124.42	36.11	1.20	0.35	133.01	38.60	8.96	2.60	0.02	0.01	11.28	3.27	56.97	16.53	344.60	100.00
2528	7.72	2.52	93.49	30.49	8.55	2.79	115.11	37.54	3.34	1.09	0.05	0.02	14.23	4.64	64.11	20.91	306.60	100.00
2529	15.69	4.90	72.05	22.51	3.40	1.06	138.88	43.39	1.09	0.34	20.54	6.42	7.07	2.21	61.36	19.17	320.08	100.00
2530	11.00	3.09	114.56	32.16	11.70	3.28	121.99	34.24	3.43	0.96	10.11	2.84	15.80	4.43	67.70	19.00	356.27	100.00
2531	3.37	0.90	171.72	45.78	1.20	0.32	125.32	33.41	2.12	0.57	1.12	0.30	16.55	4.41	53.69	14.31	375.09	100.00
2532	3.36	0.74	212.66	46.83	5.24	1.15	134.79	29.68	3.88	0.86	0.58	0.13	26.19	5.77	67.46	14.85	454.15	100.00
2533	7.47	1.91	148.86	38.14	5.60	1.43	75.54	19.35	28.40	7.28	1.73	0.44	29.14	7.47	93.61	23.98	390.34	100.00
2534	9.96	2.23	175.69	39.27	1.61	0.36	116.49	26.04	20.61	4.61	17.15	3.83	26.94	6.02	78.93	17.64	447.36	100.00
2535	5.68	1.12	208.19	41.01	3.12	0.61	96.19	18.95	35.64	7.02	40.86	8.05	23.41	4.61	94.54	18.62	507.63	100.00
2536	16.11	3.13	186.53	36.27	12.65	2.46	140.30	27.28	35.59	6.92	4.30	0.84	31.72	6.17	87.08	16.93	514.28	100.00
2537	13.05	2.23	199.30	34.03	18.19	3.11	156.21	26.67	32.95	5.63	51.74	8.83	25.92	4.43	88.31	15.08	585.66	100.00
2538	7.17	1.51	163.34	34.49	30.58	6.46	10.14	2.14	45.77	9.66	119.14	25.16	19.73	4.17	77.70	16.41	473.57	100.00
2539	13.42	2.81	234.23	48.96	43.09	9.01	18.68	3.90	57.13	11.94	0.90	0.19	22.68	4.74	88.25	18.45	478.38	100.00
2540	18.16	2.55	276.63	38.88	48.84	6.86	8.70	1.22	76.75	10.79	149.08	20.95	25.91	3.64	107.44	15.10	711.51	100.00
2541	9.07	2.14	205.34	48.38	26.08	6.14	7.97	1.88	37.75	8.89	40.56	9.56	17.56	4.14	80.08	18.87	424.39	100.00
2542	9.07	1.52	296.88	49.69	32.97	5.52	24.74	4.14	79.04	13.23	11.84	1.98	32.37	5.42	110.51	18.50	597.42	100.00
2543	18.40	1.86	301.73	30.49	28.62	2.89	40.30	4.07	97.80	9.88	222.14	22.45	38.37	3.88	242.32	24.49	989.68	100.00
2544	19.07	2.52	292.19	38.65	40.49	5.36	56.17	7.43	98.65	13.05	53.69	7.10	45.17	5.97	150.65	19.93	756.07	100.00
2545	21.46	2.77	295.20	38.17	36.49	4.72	76.87	9.94	94.97	12.28	42.49	5.49	50.24	6.50	155.63	20.12	773.34	100.00
2546	24.08	2.38	269.61	26.70	44.37	4.39	71.15	7.05	106.67	10.57	239.59	23.73	48.71	4.82	205.46	20.35	1,009.62	100.00
2547	47.21	4.37	287.20	26.57	129.30	11.96	112.93	10.45	111.53	10.32	87.38	8.08	41.15	3.81	264.25	24.45	1,080.95	100.00
2548	32.94	3.12	268.48	25.46	154.55	14.66	81.83	7.76	130.52	12.38	154.78	14.68	30.81	2.92	200.42	19.01	1,054.32	100.00
2549	56.28	3.73	324.19	21.49	267.11	17.70	118.15	7.83	159.55	10.57	289.92	19.21	31.58	2.09	262.06	17.37	1,508.83	100.00

ที่มา: กรมศุลกากร, 2550

นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวของโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังในเวียดนามจากการลงทุนของไทย มาเลเซีย และเกาหลีใต้ ซึ่งสามารถทำให้เวียดนามผลิตแป้งมันสำปะหลังได้เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว ซึ่งจะทำให้ศักยภาพของเวียดนามในการแข่งขันกับไทยเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเวียดนามจะเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยสำหรับการส่งออกแป้งมันสำปะหลังไปประเทศจีนในอนาคต

3.6 นโยบายและมาตรการของไทยที่เกี่ยวข้องกับมันสำปะหลัง

3.6.1. นโยบายและมาตรการด้านการผลิต

เนื่องจากสภาวะการผลิตมันสำปะหลังที่มีการเปลี่ยนแปลงและไม่แน่นอนในแต่ละปี ประกอบกับสินค้าที่ทดแทนมันสำปะหลังในตลาดโลกมีราคาที่ไม่สม่ำเสมอ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่ต้องวางแผนนโยบายในการสนับสนุน ควบคุม ดูแล เพื่อให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ภาครัฐจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์มันสำปะหลังภายใต้ความร่วมมือจาก 3 หน่วยงานหลัก คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง ปี พ.ศ. 2545-2549 ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านการผลิตดังนี้

1.1 โครงการเร่งรัดกระจายพันธุ์มันสำปะหลังที่ดีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งได้เริ่มตั้งแต่ (ปี พ.ศ.2541-2542 และปี 2544) วัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการกระจายพันธุ์มันสำปะหลังที่ดีให้มีการปลูกอย่างทั่วถึงในระยะเวลาอันสั้น เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นแนวทางในการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ การพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตมันสำปะหลังโดยการเร่งรัดกระจายพันธุ์มันสำปะหลังที่ดีให้ทั่วถึงซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร และในปี 2545-2549 รัฐมีนโยบายพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังและกระจายพันธุ์มันสำปะหลังที่ดีเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตเพื่อศักยภาพด้านการผลิตและการตลาดให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง ตลอดจนพัฒนากระบวนการผลิตให้เข้าระบบมาตรฐานสากล

1.2 โครงการกำหนดเขตเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลังได้เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2526 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศและรักษาราคาให้เป็นธรรมแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตลอดจนจัดสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศทางการผลิตที่มีอยู่ให้เหมาะสม ซึ่งเขตเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลังมี 23 จังหวัด โดยเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 จังหวัด และภาคตะวันออก 6 จังหวัด และในปี 2545-2549 รัฐบาลได้มีเป้าหมายด้านการผลิตโดยการรักษาระดับพื้นที่เพาะปลูกให้อยู่ในระดับ 6.70 ล้านไร่ และมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 2.70 ตันต่อไร่ ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 3.10 ตันในปี 2549 และมีผลผลิตรวมจาก 17.80 ล้านตัน หัวมันสด ในปี 2545 เป็น 20.80 ล้านตันหัวมันสดในปี 2549

1.3 โครงการจดทะเบียนผู้ปลูกมันสำปะหลังได้เริ่มดำเนินการปี พ.ศ.2528 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับมันสำปะหลังเป็นไปด้วยดีและสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นผลดีในการดำเนินมาตรการต่างๆ ของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการนี้ดำเนินการไม่ค่อยได้ผล เนื่องจากเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกมันสำปะหลัง ประกอบกับรัฐบาลไม่ได้มีมาตรการบังคับหรือบดทวงโทษต่อผู้ไม่ปฏิบัติตาม ดังนั้นเกษตรกรจึงไม่ได้ให้ความสนใจร่วมมือในการขึ้นทะเบียนดังกล่าว แต่ในมาตรการด้านการผลิตมันสำปะหลังปี 2545-2549 ได้ร่วมโครงการจดทะเบียนเกษตรกรไว้ในยุทธศาสตร์ด้านการผลิตด้วย

3.6.2 นโยบายแทรกแซงราคามันสำปะหลัง

จากราคามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2536 อันเป็นผลมาจากมาตรการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วมของสหภาพยุโรป ซึ่งทำให้ราคาธัญพืชในสหภาพยุโรปลดต่ำลงส่งผลให้สหภาพยุโรปหันไปใช้ธัญพืชภายในประเทศมากขึ้นและลดการนำเข้ามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยลงเพราะเป็นสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ทำให้เกิดอุปทานมันสำปะหลังส่วนเกินในประเทศไทยและส่งผลให้ราคามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ลดต่ำลงรัฐบาลจึงต้องเข้าแทรกแซงราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อยกระดับราคาหัวมันสดและผลิตภัณฑ์หลายโครงการ เช่น โครงการรับจำนำหัวมันสำปะหลัง ทั้งนี้เกษตรกรที่ต้องการขายหัวมันสดในราคาเป้าหมายให้นำผลผลิตไปจ้างโรงมันที่เข้าร่วมโครงการทำการแปรรูปแล้วนำสินค้าที่ได้ไปฝากที่องค์กรคลังสินค้า (อ.ค.ส.) โดยให้ อ.ค.ส.เป็นผู้จ่ายค่าจ้างในการแปรรูปแทนเกษตรกร และ อ.ค.ส.จะออกใบประทวนสินค้าให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปจำนำกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และหาก ธ.ก.ส. นำมันอัดเม็ดและแป้งมันที่รับจำนำไว้ออกขายสู่ตลาดแล้วมีกำไรก็ให้ ธ.ก.ส. เฉลี่ยส่วนกำไรคืนให้แก่เกษตรกรในกรณีที่ขายแล้วขาดทุนจะนำเงินจากกองทุนช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเพื่อใช้แทรกแซงราคามันสดค้ำมาจ่ายคืนให้แก่ ธ.ก.ส. โดยในปี 2546/2547 คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (ค.ช.ก.) ได้อนุมัติให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลังปี 2546/47 ด้วยการรับจำนำหัวมันสดจากเกษตรกรรายย่อย โดยให้องค์กรคลังสินค้า (อ.ค.ส.) รับฝากเก็บและออกใบประทวน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รับจำนำใบประทวนที่ อ.ค.ส. ออกให้เกษตรกร ปริมาณรวมทั้งสิ้น 5 ล้านตัน เพื่อแปรสภาพเป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ราคารับจำนำหัวมันสำปะหลังสด ที่เชื้อแป้ง 25% ณ หน้าโรงงานแป้งมันสำปะหลังราคารับจำนำดังกล่าวให้เพิ่ม/ลด ตามเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งเปอร์เซ็นต์ละ 0.02 บาท และหากแปรสภาพเป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอื่นนอกจากแป้งมันสำปะหลัง สามารถให้เท่ากับหรือ

ปรับลดราคาลงตามสภาพตลาดได้ (สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร, 2547) และในปี 2548/2549 คณะกรรมการ ค.ช.ก. มีมติเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2548 เห็นชอบให้รับจำนำหัวมันสดจากเกษตรกรรายละไม่เกิน 500 ตัน หรือเป็นวงเงินไม่เกินรายละ 750,000 บาท ปริมาณหัวมันสด 5 ล้านตัน เพื่อแปรสภาพเป็นมันเส้นและแป้งมัน ระยะเวลารับจำนำเดือนธันวาคม 2548 ถึง เมษายน 2549 โดยราคารับจำนำหัวมันสดเชื่อแป้ง 25% ณ จุดรับจำนำ (สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร, 2549)

3.6.3. นโยบายด้านการตลาด

ในปี 2545-2549 รัฐบาลได้มีนโยบายการสนับสนุนและส่งเสริมการขยายด้านการตลาดดังต่อไปนี้ (สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร, 2546)

1) ด้านราคา สร้างเสถียรภาพราคาให้มั่นคงตลอดปีราคาไม่ขึ้นลงตามฤดูกาลตลอดจนสร้างกำไรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงทั้งระบบ

2) ด้านราคาส่งขาย พยายามรักษาสัดส่วนการตลาดเดิมเร่งหาตลาดใหม่และดำเนินการในเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาราคาและการกีดกันทางการค้า

3) ด้านการพัฒนาคุณภาพปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

4) ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ โดยมีมาตรการต่างๆ ดังนี้

1) การร่วมงานนิทรรศการที่เกี่ยวข้องการจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังการเชิญผู้ใช้และผู้นำเข้ามาเยือนไทย

2) โครงการเชื่อมโยงการซื้อขายระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้มันเส้นคุณภาพดีโดยสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานดำเนินการ

3) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ตรวจสอบและรับรองคุณภาพมันเส้นมันอัดเม็ดและแป้งมัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

4) สนับสนุนการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ เช่น แอลกอฮอล์ ข้าวโพดวิทยาศาสตร์ และผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปที่ย่อยสลายได้โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) โครงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ลานมันเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์มันเส้น/มันอัดเม็ด เช่น ส่งเสริมให้ลานมันใช้เครื่องร่อนทำความสะอาดหัวมัน เป็นต้น

6) จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินเพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเครื่องจักร

7) ประชาสัมพันธ์จุดเด่นของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เช่น ปลอดภัย ไม่มี GMO

8) ดำเนินการรักษาระดับราคาหัวมันสำปะหลังสดให้สูงกว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกร และไม่ให้เกิดผลบิดเบือนกลไกตลาด ทั้งนี้อาจจะดำเนินโครงการแทรกแซงตลาดโดยการรับซื้อ

หรือรับจำหน่ายน้ำมันสำหรับใช้หลังสดหรือผลิตภัณฑ์มันสำหรับใช้หลังในพื้นที่ที่มีการปลูกมันสำหรับใช้หลังทั่วประเทศ หรือบางพื้นที่ในราคา ปริมาณ ช่วงเวลาที่สอดคล้องกับสภาวะการผลิตการตลาดในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนให้มีการระบายสต็อกใน ราคา ปริมาณ และช่วงเวลาที่จะช่วยพยุงราคาหัวมันสำหรับใช้หลังสดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

9) กวดขันให้มีการใช้เครื่องวัดเชื้อเพลิงในการซื้อขายหัวมันสด

10) เร่งรัดการกำหนดเขตเศรษฐกิจสำหรับมันสำหรับใช้หลังเพื่อควบคุมพื้นที่ปลูกให้อยู่ในเป้าหมายการผลิต

11) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมและถูกต้องให้แก่เกษตรกร

นอกจากนี้ภาครัฐยังให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำหรับใช้หลังในด้านต่างๆ เช่น การสนับสนุนการลงทุนของผู้ประกอบการ ในการจัดตั้งโรงงานแปรรูปมันสำหรับใช้หลังดิบ โรงงานแปรรูปมันสำหรับใช้หลังแปรรูปจะได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยการให้สินเชื่อในการก่อสร้างโรงงานในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ รวมทั้งการลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศโดยในปี 2542 โดยรัฐได้ปรับลดอากรขาเข้าของสินค้าทุนและสินค้าวัตถุดิบลง รวมทั้งการขยายการลงทุนของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำหรับใช้หลัง เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ อาหาร สารให้ความหวาน รวมทั้งการคิดค้นผลิตภัณฑ์จากขี้เถ้าจากแปรรูปมันสำหรับใช้หลังเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้แปรรูปมันสำหรับใช้หลังดิบและแปรรูปมันสำหรับใช้หลังแปรรูปเพิ่มขึ้น

3.6.4 นโยบายเกี่ยวกับมันสำหรับใช้หลังและเอทานอล

เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2543 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ โครงการผลิตแอลกอฮอล์จากพืชเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง โดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้แต่งตั้งคณะกรรมการเอทานอลแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2543 ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2543 ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการส่งเสริม และสนับสนุนการผลิตและการใช้เอทานอลเป็นเชื้อเพลิง โดยรัฐจะสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตเอทานอลเป็นเชื้อเพลิง และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดแผนการผลิตอ้อยและมันสำหรับใช้หลัง เพื่อรองรับและให้สอดคล้องกับการลงทุนผลิตเอทานอล และในปี 2549 มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตเอทานอลจำนวน 26 โรงงาน เมื่อมีการผลิตเต็มกำลังจะมีกำลังการผลิต 4.685 ล้านลิตรต่อวัน(อรพิม, 2550) ในจำนวนนี้เป็นโรงงานที่ใช้หัวมันสำหรับใช้หลังดิบเป็นวัตถุดิบ 3 โรง กำลังการผลิตวันละ 400,000 ลิตรต่อวัน และโรงงานทั้งหมดจะทยอยเปิดในปี 2551 ทั้งนี้โรงงานผลิตเอทานอลที่ใช้หัวมันสำหรับใช้หลังเป็นวัตถุดิบได้แจ้งความจำเป็นในการใช้หัวมันสำหรับใช้หลังในปี 2551 สูงถึง 4,658,824 ตัน ซึ่งเมื่อรวมปริมาณความต้องการใช้มันสำหรับใช้หลังในอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำหรับใช้หลัง มันอัดเม็ด มันเส้น และโรงการผลิตเอทานอลแล้วมีปริมาณมากถึง 26-27 ล้านตัน (เจริญศักดิ์ และวิจารณ์, 2548)

3.6.5 นโยบายการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยเดิมเป็นไปอย่างเสรี แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมาเป็นการค้าที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ หลังจากที่รัฐบาลได้ลงนามข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อจำกัดปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังสหภาพยุโรปโดยกระทรวงพาณิชย์ได้เริ่มออกประกาศกำหนดนโยบายการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังฉบับแรกในปี 2524 ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2523 โดยได้มีการจำกัดปริมาณการนำเข้าไปยังสหภาพยุโรป และนำระบบโควตาส่งออกมาใช้ในปี 2524 คือมาตรการจัดสรรโควตาตามประวัติการส่งของผู้ส่งออกย้อนหลัง 3 ปี ทำให้เกิดการแข่งขันของผู้ส่งออกลดลงและไม่เปิดโอกาสให้ผู้ค้ารายใหม่เข้าสู่ตลาดได้ กระทั่งในปี 2526 กระทรวงพาณิชย์ได้ออกมาตรการใหม่โดยใช้ระบบ โครมามาก่อนได้ก่อน ซึ่งเกิดความวุ่นวายและเกิดการวิว้งเต็นขึ้น ต่อมาในปี 2527 ได้มีการดำเนินการมาตรการโดยการส่งออกให้เป็นไปอย่างเสรีในประเทศนอกสหภาพยุโรปและใช้นโยบายโควตาส่งออกในตลาดสหภาพยุโรป โดยเปลี่ยนมาตรการการจัดสรรโควตาตามสัดส่วนปริมาณสต็อกของผู้ส่งออกรวมทั้งใช้มาตรการในการขยายตลาดโดยมีมาตรการจูงใจคือการจัดสรรปริมาณการส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรปเป็นพิเศษในอัตราส่วน 1:1 แก่ผู้ส่งออกที่สามารถส่งออกไปยังตลาดนอกสหภาพยุโรปได้ ทั้งนี้ไม่รวมการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยองค์การของรัฐ โดยที่การส่งออกนี้สามารถส่งออกได้โดยไม่จำกัดจำนวน ส่วนนโยบายในปี 2528 นอกเหนือจากมาตรการจูงใจแล้วภาครัฐได้มีการดำเนินการมาตรการอื่นๆควบคู่ไปด้วย เช่น การจัดส่งคณะกรรมการผู้แทนการค้าไปขยายตลาดและเผยแพร่วิธีการใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ในตลาดใหญ่ๆ การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างรัฐบาล และพยายามเจรจาหาทางลดอุปสรรคทางด้านการค้ากับประเทศนำเข้าต่างๆ ของกลุ่มนอกสหภาพยุโรป (ปรารณา, 2547) จากมาตรการดังกล่าว จนมาถึงนโยบายการส่งออกเสรีในปี 2540 แยกพิจารณารายละเอียดของแต่ละมาตรการได้ดังนี้

ก่อนปี 2540 สามารถแยกมาตรการการจัดสรรโควตาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปสหภาพยุโรปแบ่งเป็น 5 มาตรการดังนี้ (ศรีนิยา, 2545)

1. การจัดสรร โควตาตามประวัติการส่งออก เป็นการจัดสรรโควตาโดยใช้ประวัติหรือสถิติการส่งออกของผู้ส่งออกแต่ละรายในระยะเวลาที่ผ่านมา (อาจเป็น 1 ปี 2 ปี หรือ 3 ปี) เป็นเกณฑ์ในการจัดสรร มีข้อดีคือผู้ส่งออกรู้ถึงปริมาณโควตาที่จะได้รับล่วงหน้า ทำให้สามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้ในระยะยาว และไม่เป็นการเพิ่มภาระต้นทุนให้กับผู้ส่งออก ส่วนข้อเสียคือ เป็นอุปสรรคต่อผู้ส่งออกรายใหญ่ที่จะเข้าสู่ตลาด ทำให้ราคามันสำปะหลังในประเทศตกต่ำเนื่องจากผู้ส่งออกจะซื้อสินค้าเพียงตามจำนวนที่ได้รับการจัดสรรเท่านั้นทำให้การเก็บสต็อกน้อย และเกษตรกรต้องเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสต็อกแทนผู้ส่งออก ส่งผลให้รัฐ

ยกเลิกนโยบายนี้ไป โดยมีได้นำมาใช้อีกเลยจนกระทั่งปี 2536 ที่ได้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ในบางช่วงเวลา

2. การจัดสรรโควตามาตรการจูงใจ เป็นการจัดสรรโควตาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ส่งออกที่สามารถหาตลาดนอกกลุ่มสหภาพยุโรปได้ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนของโควตาที่จะได้ส่งออกไปสหภาพยุโรปต่อปริมาณการส่งออกไปนอกสหภาพยุโรป 1 ส่วน โดยอัตราส่วนจะแตกต่างกันไปในแต่ละปี มีข้อดีคือสามารถผลักดันให้มีการขยายตลาดไปนอกกลุ่มสหภาพยุโรป ช่วยให้การขาดดุลการค้าในประเทศมีราคาสูงขึ้น ส่วนข้อเสียคือหากกำหนดอัตราส่วนจูงใจนอกสหภาพยุโรปไม่เหมาะสมอาจทำให้ผู้ส่งออกยอมขายมันสำปะหลังในตลาดนอกสหภาพยุโรปในราคาที่ต่ำเพื่อหวังโควตาสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นการบิดเบือนตลาดและอาจส่งผลกระทบต่อราคาหัวมันสำปะหลังสดในประเทศได้

3. การจัดสรรโควตามาตรการสต็อก เป็นการจัดสรรโควตาตามสัดส่วนของปริมาณมันอัดเม็ดที่มีอยู่ในสต็อกจากการตรวจสอบในแต่ละงวดซึ่งปกติจะกำหนดไว้ 4-5 งวดต่อปี โดยสัดส่วนจะเป็นไปตามที่ประกาศในนโยบายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังแต่ละปี มีข้อดีคือจูงใจให้มีการแข่งขันกันซื้อมันอัดเม็ดเก็บเข้าสต็อก โดยเฉพาะก่อนวันตรวจสต็อกในแต่ละงวด ซึ่งเป็นการดึงราคาหัวมันสดให้สูงขึ้น และเกษตรกรไม่ต้องแบกรับภาระเรื่องการเก็บรักษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ส่งออกรายใหม่เข้าตลาดได้ เพียงซื้อสินค้ามาสต็อกก็สามารถได้รับโควตามาตรการที่กำหนด

4. การจัดสรรโควตาโดยวิธีประมูล ผู้ส่งออกต้องทำการประมูลโควตา สัดส่วนที่กำหนดมีข้อดีคือเป็นวิธีที่ทำให้รัฐได้รับผลประโยชน์จากระบบโควตา (Quota rent) และผู้ส่งออกเก่าและรายใหม่มีโอกาสในการเข้าประมูลเท่าเทียมกัน แต่มีข้อเสียคือ เพิ่มต้นทุนของผู้ส่งออก อาจทำให้พ่อค้าคนกลางรับซื้อหัวมันสำปะหลังสดจากเกษตรกรได้ และเกษตรกรเป็นผู้รับภาระในการเก็บสต็อกแทนผู้ส่งออก รวมทั้งผู้ส่งออกอาจรวมหัวกันประมูลโควตาในราคาที่ต่ำ

5. การจัดสรรโควตาโดยมาตรการผสมผสาน เป็นการนำเอาวิธีการดังกล่าวข้างต้นมาใช้ร่วมกัน เนื่องจากแต่ละวิธีมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไป ดังนั้นหากใช้วิธีการใดเพียงวิธีเดียวอาจทำให้ผู้ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์เพียงบางกลุ่มอย่างชัดเจน วิธีการนี้จึงเป็นการผสมผสานเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและเป็นผลดีต่อทุกฝ่าย

แต่นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยไปยังสหภาพยุโรปไม่เต็มโควตามาตลอดตั้งแต่ปี 2536 ทำให้การจัดสรรโควตาไม่จำเป็นอีกต่อไป รัฐจึงประกาศให้การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังสหภาพยุโรปตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาไปอย่างเสรีโดยใช้หลัก “First Come First Served” คือผู้ส่งออกรายใดยื่นใบขออนุญาตส่งออกไปยังสหภาพยุโรปก่อนก็จะได้โควตาไปจนกว่าจะครบโควตาปีละ 5.25 ล้านตัน ซึ่งสามารถแก้ปัญหา

สต็อกล้ม ได้แล้วยังช่วยลดต้นทุนการเก็บสต็อกของผู้ส่งออกได้อีกด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออกสามารถแข่งขันกับรัฐพืชในสหภาพยุโรปได้ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมาตรการการส่งออกเสรีนี้มีเงื่อนไขว่า ในช่วงที่น้ำมันสำปะหลังสต็อกสตูดตลาดเป็นจำนวนมาก ผู้ส่งออกต้องมีการเก็บสต็อกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามจำนวนที่จะส่งออกในเดือนถัดไป เพื่อเป็นการพยุงราคาหัวมันสำปะหลังสด

3.7 นโยบายทางการค้าแป้งมันสำปะหลังของประเทศและกลุ่มประเทศต่างๆ

การรวบรวมข้อมูลทางด้านนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศต่างๆครั้งนี้จะขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลทำได้ยาก แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลด้านนโยบายการค้าของประเทศคู่ค้าแป้งมันสำปะหลังของไทยที่รวบรวมได้สามารถสรุปเป็นรายประเทศ/กลุ่มประเทศได้ดังนี้

3.7.1 นโยบายของประเทศเกาหลีใต้

เกาหลีใต้เป็นประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากมันสำปะหลังที่สำคัญประเทศหนึ่งของไทยเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ แต่เงื่อนไขการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของเกาหลีใต้เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญสำหรับการส่งออกมันสำปะหลังของไทย ด้วยการกำหนดโควตานำเข้า (Tariff Quota) ภายใต้ข้อผูกพันการเปิดตลาดสินค้าเกษตรของ WTO ทั้งนี้ปริมาณโควตานำเข้าและอัตราภาษีนำเข้าจะมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม หากการนำเข้าเกินโควตาจะเสียภาษีโดยวิธีการคำนวณอัตราภาษีเทียบเท่า (Tariff Equivalent : TE) และการใช้ระบบประมูลราคาต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยที่ต้องเสียภาษีนำเข้าสูง ในการส่งออกแป้งมันสำปะหลังเกาหลีใต้ได้มีการจัดสรรปริมาณโควตาแป้งมันสำปะหลังดิบให้แก่ประเทศไทยมีปริมาณน้อยมากและถ้ามีการนำเข้านอกโควตาจะเสียอัตราภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงมาก เกาหลีใต้มีการกำหนดโควตาสำหรับแป้งมันสำปะหลังดิบ 2,400 ตันต่อปี ในอัตราภาษีร้อยละ 9 และนอกโควตาเสียอัตราภาษีร้อยละ 506 โดยให้นำเข้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระดาษ และกาว และไมอนุญาตให้ใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร และสำหรับโควตาแป้งมันสำปะหลังแปรรูปโควตา 45,692 ตันต่อปี เสียอัตราภาษีร้อยละ 8.00 และนอกโควตาเสียอัตราภาษีร้อยละ 385.7 โดยให้นำเข้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารได้ และอาจขยายโควตาได้ตามความจำเป็น โดยมีกลุ่มสหพันธ์สหกรณ์การเกษตรเกาหลีใต้เป็นผู้จัดสรรให้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร และตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เกาหลีใต้ได้ขยายโควตาการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยเพิ่มขึ้นจาก 2,400 ตัน เป็น 9,200 ตัน ภายใต้อัตราภาษีพิเศษที่ร้อยละ 9 และนอกโควตาเสียอัตราภาษีร้อยละ 455 ส่วนแป้งมันสำปะหลังแปรรูปได้มีการขยายโควตาเพิ่มขึ้นจาก 45,692 ตัน เป็น 102,440 ตัน ภายใต้อัตราภาษีพิเศษร้อยละ 8 และนอกโควตาเสียอัตราภาษีร้อยละ 385.7 ในปี 2548 เกาหลีใต้ได้เริ่มเปิดเจรจาเพื่อจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศ

สมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ ยกเว้นประเทศไทย และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2550 เป็นต้นมา และในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ 2550 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทย และรัฐมนตรีการค้าของเกาหลีใต้ ได้ร่วมหารือและเห็นชอบให้ทั้งสองประเทศกลับมาเจรจาอีกครั้งในปีเดียวกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้ โดยไทยได้รับความยืดหยุ่นไม่ต้องลดหรือยกเลิกภาษีตามรูปแบบการลดภาษีที่อาเซียนอื่นกับเกาหลีใต้ตกลงกันแล้ว ซึ่งไทยสามารถขยายเวลาการลด หรือยกเลิกภาษีสินค้าอ่อนไหวบางรายการออกไปได้อีกหลายปี จากปี 2553 เป็นปี 2559 หรือปี 2560 โดยจะได้มีการลงนามในเดือน สิงหาคม 2551 ซึ่งจะทำให้สินค้าส่งออกจากประเทศไทยได้ประโยชน์มากขึ้น (กรมการค้าต่างประเทศ, 2551)

3.7.2 นโยบายของประเทศจีน

ก่อนที่จีนจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกได้มีการเจรจาทั้งในระดับสองฝ่ายและหลายฝ่ายภายใต้กรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการว่าด้วยการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกจัดตั้งขึ้นเพื่อกำกับการเจรจาเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของประเทศจีน องค์การการค้าโลกได้ตั้ง Working Party on China's Accession to the WTO ขึ้นมาเพื่อดำเนินการ ซึ่งการเจรจาสองฝ่ายกับสมาชิกองค์การการค้าโลกเพื่อเปิดตลาดสินค้าและบริการของจีนเป็นการเจรจาที่ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกเป็นฝ่ายรับ โดยไม่ต้องแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือเปิดตลาดเพิ่มเติมจากข้อผูกพันเดิมให้แก่จีนเป็นการตอบแทน โดยผลการเจรจาถูกรวบรวมไว้ด้วยกันในตารางข้อผูกพันและข้อลดหย่อน (Schedule of Concessions and Commitments) ของจีนประกอบด้วยการเปิดตลาดสินค้า (Goods) ทั้งด้านการลดภาษี ลดและ/หรือยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษี รวมทั้งเปิดตลาดบริการ (Services) ด้วยคณะมนตรีใหญ่ (General Council) ขององค์การการค้าโลกได้มีมติให้รับจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ. ศ. 2544 ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ และเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ในวันที่ 11 ธันวาคม พ. ศ. 2544 โดยจีนเป็นสมาชิกลำดับที่ 143 และมีสถานะเป็นประเทศกำลังพัฒนา (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2545)

เมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกแล้ว จีนจะต้องลดอัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้แก่ไทยและจะลดลงเป็นลำดับจนถึงปี พ. ศ. 2547 นอกจากนี้ไทยยังได้รับสิทธิการเป็นผู้เจรจาแรก (Initial Negotiating Rights: INR) สำหรับสินค้ามันเส้นและมันอัดเม็ด สตาร์ช ทำจากมันสำปะหลัง และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแป้งมันสำปะหลัง (สาคุ) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่ผูกพันหรือจีนไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีและมีผลกระทบต่อส่งออกของไทยและไทยจะได้รับสิทธิดังกล่าวในการพิจารณาขอผลประโยชน์และจีนไม่สามารถให้สิทธิพิเศษใดๆ แก่เวียดนามได้มากกว่าที่ให้แก่ไทย ดังที่จีนเคยปฏิบัติก่อนการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก นั้น

หมายความว่าประเทศจีนต้องเรียกเก็บภาษีนำเข้าจากเวียดนามในอัตราที่เท่ากับที่เรียกเก็บจากไทย ทำให้ฐานะการแข่งขันของไทยดีขึ้น

นอกจากการลดอัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังแล้วจีนต้องลดและจำกัดการอุดหนุนการผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศซึ่งจะมีผลกระทบต่อความช่วยเหลือสินค้าเกษตรของรัฐบาลจีนและทำให้การผลิตสินค้าเกษตรที่สามารถใช้เป็นพืชทดแทนมันสำปะหลังลดลง รวมถึงผลผลิตมันสำปะหลังของจีนเองก็อาจลดลงด้วย ทำให้ผลผลิตสินค้าเกษตรที่ใช้ทดแทนมันสำปะหลังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยไปยังจีนได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้จีนได้ปรับปรุงมาตรการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้สอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชขององค์การการค้าโลก ซึ่งในปี พ. ศ. 2544 จีนรวมหน่วยงานด้านการตรวจสอบและกักกันเป็นหน่วยงานเดียวทำให้การดำเนินการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนสะดวกขึ้นและไม่ต้องเสียเวลาในการตรวจสอบ และในปี 2545 กลุ่มประเทศสมาชิกเอเซียรวมทั้งประเทศไทยได้ร่วมลงนามในกรอบข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจเขตการค้าอาเซีย-จีน (Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-operation between ASEN-China) ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ระหว่างกันมากกว่าและพิเศษกว่าข้อผูกพันที่มีอยู่แล้วภายใต้ WTO ซึ่งการจัดทำเขตการค้าเสรีภายใต้กรอบข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจเขตการค้าอาเซีย-จีน มีผลให้อัตราภาษีสินค้ามันสำปะหลัง โดยเฉพาะมันเส้นและมันอัดเม็ดซึ่งอยู่ภายใต้การลดภาษีสินค้ากลุ่มแรก (Early Harvest) ในพิกัด 01-08 ได้แก่ สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลา และอาหารทะเล นมและผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ ซึ่งจะต้องลดภาษีภายในเดือนมกราคม 2547 โดยอัตราภาษีจะเหลือร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2548 ส่วนผลิตภัณฑ์อื่นๆเช่น แป้งมันสำปะหลัง สาเก จะมีการลดภาษีตั้งแต่ปี 2548 ไปพร้อมกับสินค้าอื่นๆที่ไม่ได้รวมอยู่ใน(Early Harvest) โดยอัตราภาษีจะลดลงอย่างต่อเนื่องไปจนถึงระดับ 0-5% ในปี 2553 (ศรีรัตน์,2545) และในปี 2546 ประเทศไทยได้มีการร่วมลงนามทำข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้ากลุ่ม (Early Harvest Program) ล่วงหน้ากับจีนภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีไทย-จีนซึ่งครอบคลุมเรื่องการลดภาษีสินค้าและผลไม้ทุกรายการตามพิกัดศุลกากรตอนที่ 07-08 โดยมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ซึ่งมีผลให้ภาษีศุลกากรที่ไทยเคยเรียกเก็บจากสินค้านำเข้าของจีนลดลงจากร้อยละ 60 เหลือร้อยละ 0 (ชุดิมา,2547) ส่วนภาษีที่จีนเคยเรียกเก็บจากสินแป้งมันสำปะหลังจากไทยลดลงจากเฉลี่ยร้อยละ 28.7-63.8 เหลือร้อยละ 0 ในปี 2553 (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก,2550ก) อย่างไรก็ตามเพื่อมิให้แป้งมันสำปะหลังของไทยมีการส่งออกไปจีนมากขึ้น จีนได้มีการสร้างอุปสรรคในการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยโดย

มาตรการที่มีใช้ภายใต้เงื่อนไขโดยจีนได้กำหนดค่าให้มีซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในแป้งมันสำปะหลังได้ไม่เกิน 30 ppm.(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2548)

3.7.3 นโยบายของประเทศญี่ปุ่น

ภายใต้ข้อผูกพันของ WTO ประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดโควตารวมในการนำเข้าแป้งที่ทำจากมันสำปะหลัง แป้งข้าวโพด แป้งมันฝรั่ง และแป้งอื่นๆ รวมปีละ 157,000 ตัน โดยเสียภาษีในอัตราร้อยละ 25 และจะต้องเสียภาษีนำเข้า 119 เยนต่อกิโลกรัมหรือ กิโลกรัมละ 40-42 บาท ที่นอกเหนือจากโควตาที่ญี่ปุ่นกำหนด แต่ถ้าหากนำไปใช้ในการผลิตเด็กตรินและกาวจะไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า ในขณะที่การนำเข้าแป้งมันสำปะหลังแปรรูปจากประเทศไทยรวมประเทศอื่นๆ ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Generalized System of Preference: GSP) ภายใต้เพดานปีละ 10,721.34 ล้านเยน แต่ถ้าการนำเข้าของแต่ละประเทศเกิน 1 ใน 5 จะต้องเสียอัตราร้อยละนำเข้าส่วนเกินเพดานในอัตราร้อยละ 6.8 แต่การได้รับสิทธิ GSP ทำให้ญี่ปุ่นเข้มงวดมากขึ้นในเรื่องการนำเข้าและเพื่อให้ได้รับสิทธิ GSP ทำให้การนำเข้าแป้งแปรรูปจากไทยได้รับสิทธิ GSP น้อยลงและการนำเข้ามีต้นทุนสูงขึ้น และในปี 2545 ประเทศไทยได้เริ่มเปิดเจรจาความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement : JTEPA) แต่อย่างไรก็ดีทั้งสองฝ่ายยังมีท่าทีที่แตกต่างกันในหลายเรื่อง อาทิ แนวทางการลด/ยกเลิกภาษีสินค้า โดยเฉพาะสำหรับสินค้าอ่อนไหวของแต่ละฝ่าย เช่น สินค้าเกษตรสำหรับญี่ปุ่น ได้แก่ ข้าว แป้งมันสำปะหลัง ไข่ และน้ำตาลทราย อย่างไรก็ตามหลังจากที่ผู้นำของทั้งสองประเทศได้หารือกันระหว่างการประชุมผู้นำเอเชีย-ยุโรป ครั้งที่ 5 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนามในเดือน ตุลาคม 2547 ญี่ปุ่นยอมรับในหลักการที่จะนำสินค้าและบริการทั้งหมด ยกเว้นข้าว ให้รวมอยู่ในการเจรจານี้ โดยทั้งสองฝ่ายได้บรรลุความตกลงที่จะมีการลงนามในวันที่ 3 เม.ย.2549 แต่รัฐบาลไทยได้ประกาศยุบสภาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ทำให้การลงนามได้เลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนดและการเจรจาความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่นได้มีการลงนามกันอีกครั้งโดยมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 (กรมเจรจาต่างประเทศ,2550) โดยการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังแปรรูปยังคงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของโควตานำเข้า (นอกเหนือจากข้อผูกพันของ WTO) ต้องเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 0 สำหรับการนำเข้าไม่เกิน 200,000 ตัน และเสียอัตราร้อยละนำเข้าส่วนเกินเพดานในอัตราร้อยละ 6.8 ในขณะที่แป้งมันสำปะหลังดิบจากไทยยังอยู่ในกลุ่มสินค้าที่ต้องมีการเจรจากันใหม่อีกครั้งและยังต้องเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 25 ภายใต้ข้อผูกพันของ WTO (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2550ก)

3.7.4 นโยบายของประเทศไต้หวัน

ประเทศไต้หวันไม่ได้มีการกำหนดโควตาการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทย และก่อนที่จะมีการเจรจาสินค้าเกษตรรอบอุรุกวัย ประเทศไต้หวันได้กำหนดมาตรการทางด้านภาษีไว้คือการเก็บภาษีนำเข้าสตาร์ทที่ทำจากมันสำปะหลังร้อยละ 17 หรือ 1,200 เหรียญจีน/ตัน หรือ 1.08 บาทต่อกิโลกรัม (อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญ = 0.90 บาท) (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2538) แล้วแต่ว่าแบบใดมากกว่าก็จะมีการจัดเก็บแบบนั้น แต่เมื่อไต้หวันเข้ามาเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกในปี 2544 แล้วไต้หวันต้องลดอัตราภาษีแป้งมันสำปะหลังดิบลงเหลือร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2544 และลดลงเหลือร้อยละ 7 ในปี พ.ศ. 2550 โดยมีซัลเฟอร์ไดออกไซด์ไม่เกิน 150 ppm ขณะที่แป้งมันสำปะหลังแปรรูปจะต้องลดอัตราภาษีให้เหลือร้อยละ 16 ในปี พ.ศ. 2544 และลดลงเหลือร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2550 (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.5 นโยบายของประเทศฟิลิปปินส์

ในปี 2533 การนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของฟิลิปปินส์จะต้องเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 20 - 50 โดยไม่มีการจำกัดโควตานำเข้า ในปี 2546 ประเทศฟิลิปปินส์ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีการประกาศลดภาษีสินค้าระหว่างกันร้อยละ 0 - 5 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2550 ฟิลิปปินส์ได้ประกาศลดอัตราภาษีนำเข้าลงเหลือร้อยละ 0 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนของสินค้าจำนวน 8,136 รายการ และปัจจุบันฟิลิปปินส์ได้มีการจัดเก็บอัตราภาษีนำเข้าลงแป้งมันสำปะหลังเหลือร้อยละ 3-10 (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก) และต้องลดภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังให้เหลือร้อยละ 0 ในปี 2553

3.7.6 นโยบายของประเทศมาเลเซีย

ก่อนที่จะมีการเจรจาสินค้าเกษตรรอบอุรุกวัย ประเทศมาเลเซียได้กำหนดมาตรการทางการค้าด้านภาษีไว้คือการเก็บภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในอัตราร้อยละ 30 แต่เมื่อมีการเจรจาสินค้าเกษตรรอบอุรุกวัยเกิดขึ้น จากที่มาเลเซียเคยเก็บภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 30 ในปี 2538 จะต้องลดภาษีนำเข้าลงเหลือร้อยละ 10 ในปี 2547 ปัจจุบันการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในประเทศมาเลเซียต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าซึ่งออกให้โดยอธิบดีกรมการเกษตร (Director General of Agriculture) สำหรับการนำเข้าแบบคาบสมุทรมลายูหรือออกให้โดยผู้อำนวยการการเกษตร (Director of Agriculture) กรณีนำเข้าไปในรัฐซาบฮาร์และรัฐซาราวัก ในมาเลเซียตะวันออก ทั้งนี้ผู้นำเข้าจะต้องนำเอกสารหลักฐาน Phytosanitary Certificate จากประเทศผู้ส่งออกไปยังประกอบคำร้องเพื่อขอรับใบอนุญาตนำเข้าด้วยตามข้อบังคับภายใต้ Plant Quarantine Regulations 1981 ทั้งนี้เฉพาะประเทศผู้ส่งออกดังรายชื่อต่อไปนี้ 1) บังคลาเทศ 2) อินเดีย 3) ปากีสถาน 4) ชูदान 5) ตุรกี 6)

ประเทศไทย 7) ฟิลิปปินส์ 8) สหภาพพม่า 9) อินโดนีเซีย 10) โมร็อกโก 11) ศรีลังกา และสำหรับทุกประเทศ กรมการเกษตรกระทรวงเกษตรมาเลเซียจะต้องตรวจสอบสินค้าก่อนที่จะอนุญาตให้นำเข้าได้ แต่นักธุรกิจมาเลเซียที่ไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังในเวียดนามแล้วส่งสินค้ากลับเข้าไปที่ประเทศมาเลเซียไม่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบการนำเข้านี้ ซึ่งถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะยังมีมูลค่าและปริมาณไม่มากนักแต่จากสถิติล่าสุดมีอัตราการเจริญเติบโตสูงมากและเริ่มแย่งส่วนแบ่งตลาดจากประเทศไทยไป (พัคตร์ประพร, 2547) และภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียนมาเลเซียไม่มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทย (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.7 นโยบายของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ไม่สามารถผลิตแป้งมันสำปะหลังได้เอง ความต้องการใช้แป้งมันสำปะหลังมีทั้งในประเทศเพื่อการบริโภคและใช้ในอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังส่งออกไปขายอีกทอดหนึ่ง (Re-Export) ทั้งนี้สิงคโปร์ถือเป็นประเทศเมืองท่าที่สำคัญ และมีการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้าเพียงไม่กี่ชนิด เช่น ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รถยนต์ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอาเซียนเช่นเดียวกันประเทศไทยที่มีการประกาศยกเว้นภาษีระหว่างประเทศสมาชิกอัตราร้อยละ 0-5 (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ข) และปัจจุบันสิงคโปร์ยังไม่ได้มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าทั้งแป้งมันสำปะหลังดิบและแป้งแปรรูป รวมทั้งไม่มีการกำหนดโควตาภาษีนำเข้าจากไทย (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.8 นโยบายของประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเคยเป็นผู้นำเข้าแป้งมันสำปะหลังที่สำคัญของไทยในช่วงปี 2511 ถึง ปี 2515 และได้ลดความสำคัญลงโดยสหรัฐอเมริกานำเข้ามันสำปะหลังเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารเป็นส่วนใหญ่ กฎระเบียบและมาตรการนำเข้าที่สำคัญ จึงเน้นในด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยมีกฎหมายเกี่ยวกับสินค้ามันเส้น มันตากแห้ง แป้งมันสำปะหลังหยาบ และสตาร์ชจากมันสำปะหลังกฎหมาย Plant Quarantine ควบคุมการนำเข้าพืชและผลไม้สดที่อาจมีปัญหาแมลงศัตรูพืช สินค้านำเข้าจะต้องถูกตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงาน Animal and Plant Health Inspection Service ภายใต้กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (U.S. Department of Agriculture) นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide (FIFRA) ควบคุมการใช้ยาฆ่าแมลง สินค้านำเข้าจะต้องได้รับการตรวจสอบระดับสารพิษตกค้างจากการใช้ยาฆ่าแมลงเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และสินค้าประเภทแป้งแปรรูป มีกฎหมาย Toxic Substance Control (TSCA) โดยที่สินค้านำเข้าจะต้องได้รับการตรวจสอบโดยหน่วยงาน U.S.

Environmental Protection Agency หากสินค้าดังกล่าวอาจเป็นอันตรายผู้บริโภค ผู้นำเข้าจะต้องปิดฉลากเตือนและแนะนำวิธีการใช้ ดังนั้นความได้เปรียบของไทยจึงอยู่ที่ราคาและคุณภาพของสินค้า รวมทั้งค่าขนส่งหากไทยสามารถปรับปรุงคุณภาพสินค้าโดยรักษาราคาไว้ ก็จะสามารถขยายตลาดในสหรัฐอเมริกาได้ (สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงวอชิงตัน, 2547) ทั้งนี้การส่งออกแป้งมันสำปะหลังของไทยไปสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันสามารถส่งออกได้อย่างเสรี โดยที่ไม่มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้า และไม่จำกัดปริมาณการนำเข้า แต่แป้งมันสำปะหลังที่นำเข้าจะต้องมีมาตรฐานที่กำหนดไว้ (มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย, ไม้ระบุปีที่พิมพ์)

3.7.9 นโยบายของประเทศออสเตรเลีย

ในปี 2538 การนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยในออสเตรเลีย จะถูกจัดอยู่ในประเภทแป้งอบ และแป้งปรุงแต่งอาหาร โดยที่มันสำปะหลังที่นำเข้าในรูปอาหารแปรรูปจะไม่ตกอยู่ในข่ายการควบคุมและกักกัน แต่ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัย ณ ด่านศุลกากร ทั้งนี้ประเทศไทยได้ลงนามการทำสัญญาเขตการค้าเสรีกับประเทศออสเตรเลีย (FTA ไทย-ออสเตรเลีย) มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 โดยภายใต้กรอบสัญญาออสเตรเลียจะต้องมีลดอัตราภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ประเภทแป้งมันสำปะหลังจากร้อยละ 30 ให้เหลือร้อยละ 0 ในปี 2553 โดยไม่มีการกำหนดโควตาภาษี (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.10 นโยบายของประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศในเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี 2535 โดยจะลดภาษีนำเข้าในบัญชีรายการลดภาษีภายใต้เหลืออัตราร้อยละ 0-5 ภายในปี 2546 และจะเป็น 0 ในปี 2553 (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ข) ทั้งนี้การนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของไทยอินโดนีเซียไม่มีกำหนดโควตาภาษีจากการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของไทย แต่มีการจัดเก็บภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 5 และเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอีกร้อยละ 10 แต่การนำเข้าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรของอินโดนีเซีย ผู้นำเข้าจะต้องจดทะเบียนกับ Minister Trade and Industry หรือจดทะเบียนกับ Department of Health ของอินโดนีเซีย และระบุเลขทะเบียนลงในผลิตภัณฑ์ด้วย (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.11 นโยบายของประเทศแอฟริกาใต้

ประเทศแอฟริกาใต้มีการจัดเก็บภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังขนาด 5 กิโลกรัมในอัตราร้อยละ 0 และแป้งมันสำปะหลังอื่นๆจัดเก็บในอัตราร้อยละ 10 (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.12 นโยบายของประเทศฮ่องกง

ประเทศฮ่องกงไม่สามารถผลิตแป้งมันสำปะหลังได้เองความต้องการใช้แป้งมันสำปะหลังมีทั้งในประเทศเพื่อการบริโภคและใช้ในอุตสาหกรรมโดยในปี 2526 เป็นต้นมา ฮ่องกงยังไม่ได้มีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าจากไทย (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.13 นโยบายของประเทศกลุ่มยุโรป

การส่งออกผลิตภัณฑ์ของไทยไปสหภาพยุโรปที่ผ่านมาเป็นการส่งออกมันอัดเม็ดเป็นสินค้าหลักเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารสัตว์ แต่จากการที่สหภาพยุโรปได้มีการดำเนินนโยบายปฏิรูปการเกษตรร่วม (Common Agricultural Policy Reform: CAP Reform) ตั้งแต่ปี 2536/2537 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันที่ดำเนินนโยบายปฏิรูปการเกษตรร่วมตาม Agenda 2000 โดยลดราคาแทรกแซงรัฐพืชซึ่ง ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโพด ฯลฯ รวมทั้งการจ่ายเงินชดเชยโดยตรงให้กับเกษตรกร (Compensatory Payment) เป็นผลให้ราคาธัญพืชภายในสหภาพยุโรปลดลง ประกอบกับสหภาพยุโรปได้รวมกันเป็นตลาดเดียว โดยรวมกลุ่มเศรษฐกิจทำให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกเป็นแบบเสรี โดยไม่มีการเก็บภาษีนำเข้า ทำให้ประเทศในสหภาพยุโรปหันไปนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้สหภาพยุโรปมีแนวโน้มนำเข้าผลิตผลทางการเกษตรจากประเทศอื่น ๆ ลดลง ทั้งนี้ก่อนหน้าที่จะมีการเจรจาสินค้าเกษตรรอบอูรุกวัย สหภาพยุโรปได้เรียกเก็บภาษีจากสินค้าแป้งที่ทำจากมันสำปะหลังของประเทศไทยในอัตราเท่ากับ 260 อีชียูต่อตัน แต่เมื่อมีการเจรจาสินค้าเกษตรรอบอูรุกวัยเกิดขึ้น สหภาพยุโรปก็ใช้มาตรการโควตาภาษีกับการส่งออกสตาร์ชทำจากมันสำปะหลังของประเทศไทย โดยแต่เดิมสหภาพยุโรปได้เปิดตลาดสินค้าสตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ภายใต้มาตรการโควตาภาษี ซึ่งเป็นโควตาเฉพาะสำหรับประเทศไทย จำนวน 10,000 ตัน โดยเสียภาษีในโควตาในอัตรา 170.59 อีชียูต่อตัน และเสียภาษีนอกโควตาในอัตราที่ค่อนข้างสูง คือ 244.4 อีชียูต่อตันในปี พ.ศ. 2538 และจะลดลงเหลือ 166 อีชียูต่อตันในปี พ.ศ. 2543 (ธีรารัง, 2541)

ต่อมาประเทศไทยได้มีการเจรจากับสหภาพยุโรปภายใต้มาตรการ 23 ขององค์การการค้าโลก (WTO) โดยให้สหภาพยุโรปเปิดตลาดสินค้าสตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ภายใต้มาตรการโควตาภาษี โดยกำหนดโควตาเป็นจำนวนปีละ 20,500 ตัน เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา แบ่งเป็นให้โควตาเฉพาะสำหรับประเทศไทยปีละ 10,000 ตัน โดยให้ประเทศไทยเป็นผู้บริหารโควตาเอง และให้โควตาารวมเป็นการทั่วไปแก่ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยปีละ 10,500 ตัน ในการกำหนดอัตราภาษีคิดจากอัตราภาษีในโควตาเท่ากับอัตราภาษีนอกโควตาที่ผูกพันในป็นั้นๆ ลบด้วย 100 อีชียูต่อตันและอัตราภาษีในโควตานี้จะใช้กับโควตาเฉพาะประเทศไทย (10,000 ตัน) และโควตาารวมเป็นการทั่วไป (10,500 ตัน) ดังนั้นการส่งออกสตาร์ชทำ

จากมันสำปะหลังของประเทศไทยไปสหภาพยุโรปจึงอยู่ภายใต้โควตาที่สหภาพยุโรปกำหนดทั้งหมด (ศิวัชลักษณ์, 2546) ในขณะที่การนำเข้าแป้งมันสำปะหลังแปรรูปของไทยได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า GSP ที่เสียภาษีนำเข้าร้อยละ 0 โดยไม่มีการกำหนดโควตานำเข้า ทั้งนี้มีนโยบายการนำเข้าของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศยุโรปดังรายละเอียดต่อไปนี้

นโยบายของประเทศสาธารณรัฐเช็ก

ประเทศสาธารณรัฐเช็กมีมาตรการในการจัดเก็บภาษีนำเข้าแป้งชนิดต่างๆ โดยในปี 2538 ได้มีการกำหนดโควตาแป้งมันฝรั่ง จำนวน 3,216.7 ตัน เสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 63.4 และส่วนที่เกินไปจากโควตาต้องเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 94 และสาธารณรัฐเช็กให้การยกเว้นสินค้าในรายการที่ได้ (Generalized System of Preference From A : GSP From A) ที่ส่งจากประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งแป้งมันสำปะหลังจากประเทศไทย นอกจากนี้สาธารณรัฐเช็กยังได้มีการกำหนดมาตรการที่มีใช้ภาษี โดยการนำเข้าต้องขออนุญาต จาก Czech Ministry Commerce และต้องมีใบรับรองต่างๆ จากกรมสาธารณสุขส่วนภูมิภาค และต้องได้รับการตรวจสอบคุณภาพของอาหาร โดย STATNI ZKUSEBNA และสินค้าที่จะส่งไปจำหน่ายทั่วประเทศจะต้องได้รับใบอนุญาตพิเศษก่อน (มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย, ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

นโยบายของประเทศโปแลนด์

โปแลนด์ถือได้ว่าเป็นผู้ส่งออกแป้งจากมันฝรั่งรายใหญ่ซึ่งร้อยละ 85 ส่งออกไปยังยุโรปตะวันออก แต่ปัจจุบันมีการนำเข้าแป้งเป็นจำนวนมากเพราะตั้งแต่ ปี 2533 เป็นต้นมาปริมาณผลผลิตมันฝรั่งของโปแลนด์ลดลงอย่างต่อเนื่อง โปแลนด์จึงได้มีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดเก็บภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังร้อยละ 5 ภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 และภาษีศุลกากรร้อยละ 30 โดยอัตราขั้นต่ำ 0.2 อีซียู/กิโลกรัม นอกจากนี้คุณภาพสินค้าเกษตรและสินค้าผลิตภัณฑ์อาหารที่นำเข้าจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของ Central Office of Inspection Quality และสินค้านั้นต้องตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดย Polish Board of Standard Measurements and Quality (มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย, ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

นโยบายของประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย (โซเวียต)

ประเทศสหพันธรัฐรัสเซียมีมาตรการในการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังโดยการกำหนดอัตรากำหนดนำเข้าแป้งมันสำปะหลังร้อยละ 10 และมีภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 11.5 ซึ่งในการนำเข้าแป้งมันสำปะหลังสินค้าต้องได้มาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยต้องมีการปฏิบัติตามข้อปฏิบัติของ Gostandard การส่งสินค้าและต้องมี Certificate conformity (COC) รองรับ (มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย, ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

3.7.14 นโยบายของประเทศกลุ่มอเมริกา

นโยบายของประเทศบราซิล

มีการจัดเก็บอัตราภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในอัตราร้อยละ 11.5-15.5 โดยมีภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 18.0 และภาษีอื่นๆอีกร้อยละ 10 (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.15 นโยบายของประเทศกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในปี 2535 ได้มีการประกาศจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ (ASEAN Free Trade Area: AFTA) เดิมมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 6 ประเทศประกอบด้วยประเทศบรูไน ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ซึ่งต่อมาได้มีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีก 4 ประเทศ คือ เวียดนามในปี พ.ศ. 2538 ลาวและพม่าในปี พ.ศ. 2540 และกัมพูชาในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งประเทศสมาชิกเดิมจะต้องลดภาษีนำเข้าในบัญชีรายการลดภาษีภายใต้การขอสิทธิพิเศษทางศุลกากรเหลืออัตราร้อยละ 0-5 ภายในปี 2546 และจะเป็น 0 ในปี 2553 ส่วนประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศจะลดภาษีนำเข้าในบัญชีรายการลดภาษีภายใต้ (Common Effective Preferential Tariff Scheme :CEPT) เหลืออัตราร้อยละ 0-5 โดยเวียดนามในปี 2549 ลาวและพม่า ในปี 2551 กัมพูชา ในปี 2553 และประเทศสมาชิกใหม่จะต้องลดภาษีนำเข้าให้เหลือร้อยละ 0 ในปี 2558 ทั้งนี้ยังต้องยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณของสินค้าทันทีที่สินค้านั้นได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากสมาชิกอื่น และยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีอื่นๆให้กับประเทศสมาชิก (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ข)

3.7.16 นโยบายของประเทศกลุ่มเอเชียตะวันตกเฉียงใต้

ในปัจจุบันประเทศ บาห์เรน คูเวต กาตาร์ โอมาน ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ไม่มีการจัดเก็บภาษีนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มแป้งมันสำปะหลังจากไทย (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2550ก)

3.7.17 นโยบายของประเทศกลุ่มเอเชียใต้

นโยบายของประเทศอินเดีย

ประเทศอินเดียมีมาตรการจัดเก็บภาษีนำเข้าจากแป้งมันสำปะหลังในอัตราร้อยละ 30 รวมค่าภาษีสรรพสามิตพิเศษร้อยละ 16 และภาษีนำเข้าพิเศษอีกร้อยละ 4 รวมอัตราร้อยละนำเข้าที่อินเดียเรียกเก็บร้อยละ 56.832 นอกจากนี้ในการจัดเก็บภาษีนำเข้าแป้งเพื่อใช้ทำขนมทุกชนิดอินเดียเรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10 โดยไม่ต้องขออนุญาตผลิต ส่งออก หรือนำเข้ามันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวสาลี และข้าวเจ้า ยกเว้น Roller Mill ของ Wheat ซึ่งต้องขออนุญาตนำเข้าก่อน (มูลนิธิสถาบันพัฒนามัน

สำปะหลังแห่งประเทศไทย, ไม่ระบุปีที่พิมพ์) ในวันที่ 9 ตุลาคม 2546 ประเทศไทยได้ลงนามเขตการค้าเสรีกับอินเดีย ซึ่งสินค้าจากมันสำปะหลังของไทยยังเป็นที่ต้องการของอินเดียอย่างมาก แต่ยังคงติดปัญหาการค้าอยู่ที่อินเดียขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ รัฐบาลไทยได้แก้ไขด้วยวิธีการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) หรือการค้าหักบัญชี (Account Trade) (สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย, 2548)

นโยบายของประเทศบังคลาเทศ

ประเทศบังคลาเทศเรียกเก็บภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยในอัตราร้อยละ 7.5 (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2550ก)

นโยบายของประเทศปากีสถาน

ประเทศปากีสถานเรียกเก็บภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังจากไทยในอัตราร้อยละ 20 (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2550ก)

นโยบายของประเทศศรีลังกา

ประเทศศรีลังการวมมีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังในอัตราร้อยละ 5 มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 20 และภาษีมูลค่าเพิ่มพิเศษร้อยละ 20 % (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2550ก)

3.7.18 นโยบายของประเทศกลุ่มโอซีเนีย

นโยบายของประเทศนิวซีแลนด์

ก่อนการตกลงทำเขตการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์ การนำเข้าแป้งมันสำปะหลังของนิวซีแลนด์เสียภาษีนำเข้าอัตราร้อยละ 24-30 โดยการนำเข้าต้องผ่านการตรวจสอบ ณ ด่านศุลกากร นอกจากนี้ยังมีมาตรการกักกันโรคพืชที่ใช้กับมันสำปะหลัง โดยเฉพาะการนำเข้าในลักษณะไม่มีการบรรจุหีบห่อและไม่ผ่านการแปรรูป (มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย, ไม่ระบุปีที่พิมพ์) และภายหลังจากการทำเขตการค้าเสรีตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา นิวซีแลนด์จะต้องลดภาษีนำเข้าแป้งมันสำปะหลังให้กับประเทศไทยเหลืออัตราร้อยละ 0 ในปี 2552 (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2550)